

വാർഷിക റിപ്പോർട്ട്

2017 - 2018

കേരള സംസ്ഥാന ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡ്

കെ.എസ്.ബി.ബി.
വാർഷിക റിപ്പോർട്ട് 2017 - 2018

പ്രസിദ്ധീകരണം

ഡോ.എസ്.സി. ജോഷി. IFS (Retd)
ചെയർമാൻ

മെമ്പർ സെക്രട്ടറി

കേരള സംസ്ഥാന ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡ്
തിരുവനന്തപുരം

E-mail: keralabiodiversity@gmail.com

web: www.keralabiodiversity.org

കേരള സംസ്ഥാന
ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡ്

വാർഷിക റിപ്പോർട്ട്
2017 - 2018

Email: keralabiodiversity@gmail.com
Website: www.keralabiodiversity.org

ഉള്ളടക്കം

1.	മുഖവുര	6
2.	ആമുഖം	7
3.	ചരിത്ര പശ്ചാത്തലം	9
4.	സ്ഥാപന ഘടന	11
5.	മാനവശേഷി	12
6.	ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡിന്റെ പ്രവർത്തനങ്ങൾ	13
7.	ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡിന്റെ പ്രവർത്തന നേട്ടങ്ങൾ	16
8.	നടപ്പാക്കിയ പദ്ധതികളുടെ അവലോകനവും റിപ്പോർട്ടും	19
9.	യു.എൻ.ഡി.പി. മൂന്നാർ ലാൻഡ് സ്കേപ്പ് പ്രോജക്ട്	27
10.	ദേശീയ ഔഷധസസ്യ ബോർഡ് പ്രോജക്ട്	28
11.	ജൈവവൈവിധ്യ സംരക്ഷണ - പ്രാദേശിക വികസന ആസൂത്രണ പ്രോജക്ട്	29
12.	ദേശീയ ജൈവവൈവിധ്യ തന്ത്രങ്ങൾ - കർമ്മാസൂത്രണ പ്രോജക്ട്	30
13.	ദേശീയ ജൈവവൈവിധ്യ ലക്ഷ്യപ്രാപ്തിക്കുള്ള പ്രവർത്തനങ്ങൾ - പഠന റിപ്പോർട്ട്	31
14.	പഠന പരിശീലന പരിപാടികൾ	31
15.	സിറ്റിസൺ ചാർട്ടറും വെബ്സൈറ്റും	32
16.	പ്രധാന കർമ്മപരിപാടികൾ	33
17.	അനുബന്ധം 1. പ്രസിദ്ധീകരണം 2. വിവരാവകാശ നിയമത്തിന്റെ നടപ്പാക്കൽ	41 41
18.	ധനവിനിയോഗം - ആഡിറ്റ് റിപ്പോർട്ട്	46

മുഖവുര

അതത് രാജ്യങ്ങളിലെ ജൈവവൈവിധ്യ നയങ്ങൾക്കും, നിയമങ്ങൾക്കും, ചട്ടങ്ങൾക്കും അനുസൃതമായി വേണം ജൈവവൈവിധ്യ ഡിവിഷൻ കർമ്മപരിപാടികൾ ആസൂത്രണം ചെയ്ത് നടപ്പാക്കേണ്ടത്. ജൈവവൈവിധ്യം നമ്മുടെ രാജ്യത്തിന്റെ പരമാധികാരത്തിന് കീഴിലാണെന്ന പൂർണ്ണബോധം നമുക്കോരോരുത്തർക്കും ഉണ്ടാകണം. ഈ രംഗത്ത് ജനങ്ങളുടെ ആശയാഭിപ്രായങ്ങൾ ഉൾക്കൊണ്ടുകൊണ്ട് ജൈവവൈവിധ്യത്തിലുൾപ്പെടുന്ന മറ്റു സഹ സന്യജന്തുജീവജാലങ്ങൾക്കും, നേരിട്ടോ പരോക്ഷമായോ, ഹാനികരമല്ലാത്ത രീതിയിലാകണം സംരക്ഷണ വികസനപ്രവർത്തനങ്ങൾ ഓരോ പ്രദേശത്തിനനുസൃതമായി നടപ്പാക്കേണ്ടത്. ഈ അവസരത്തിൽ ജൈവവൈവിധ്യവുമായി ബന്ധപ്പെട്ടുകിടക്കുന്ന ഒട്ടനവധി പരമ്പരാഗത അറിവുകൾ/ നാട്ടറിവുകൾ വായ്മൊഴിയായി നിലനിന്നിരുന്നത് ഇന്ന് വിസ്തൃതിയിലാവുന്ന അവസ്ഥയിലേക്ക് നീങ്ങിക്കൊണ്ടിരിക്കുകയാണ്. ഇത്തരം അറിവുകളെ സംരക്ഷിക്കേണ്ട ചുമതലയും അതിനെ പരമാവധി ഉപയോഗിച്ച് ഗവേഷണം നടത്തി, വൈവിധ്യമാർന്ന നൂതന ഉല്പന്നങ്ങൾ ഉണ്ടാക്കി, അതിന്റെ സാങ്കേതിക വിദ്യ കൈമാറുമ്പോൾ അതിൽ നിന്നു ലഭ്യമാകുന്ന ഗുണങ്ങൾ/ പ്രയോജനങ്ങൾ/ ധനത്തിന്റെ നീതിപൂർവ്വകമായ പങ്കുവയ്ക്കൽ അറിവുടമകളുമായി പങ്കിടുമ്പോഴാണ് 'ബെനിഫിറ്റ് ഷെയറിംഗ്' എന്ന സങ്കല്പം യാഥാർത്ഥ്യമാകുന്നത്. ഇതുപോലെ ജൈവവൈവിധ്യ ഡിവിഷനുമായി ജനിതമാക്കപ്പെടുന്ന മറ്റുഗുണങ്ങളും യുക്തമായി പരസ്പരം പങ്കുവയ്ക്കേണ്ടതും അത്തരം കാര്യങ്ങൾ ജൈവവൈവിധ്യ സംരക്ഷണത്തിനു വേണ്ടി പരമാവധി പ്രയോജനപ്പെടുത്തേണ്ടതുമാണ്. പ്രസ്തുത കാര്യങ്ങൾ ശക്തിമത്തായി നടപ്പിലാക്കണമെങ്കിൽ, സമഗ്രമായ ഒരു ബോധവൽക്കരണം അനിവാര്യമാണ്. 2017-18 കാലയളവിൽ ജൈവവൈവിധ്യബോർഡ് നടത്തിയ പ്രവർത്തനങ്ങളും, ബഹുമുഖ കർമ്മ പദ്ധതികളും അവയുടെ നേട്ടങ്ങളും ഈ വാർഷിക റിപ്പോർട്ടിൽ ഉൾക്കൊള്ളിച്ചിട്ടുണ്ട്. വരും വർഷങ്ങളിൽ ഇത്തരം പ്രവർത്തനങ്ങൾ കൂടുതൽ ഊർജ്ജസ്വലതയോടെ തുടർന്നു പോകുമെന്നും അതിന് അനുയോജ്യമായ കൂടുതൽ വൈവിധ്യ മാർന്ന പദ്ധതികൾ സമൂഹത്തിന്റെ ഉന്നമനത്തിനായി, മേന്മയ്ക്കായി, ജൈവവൈവിധ്യത്തിന്റെ സംരക്ഷണത്തിനായി, സുസ്ഥിര ഉപയോഗത്തിനായി നടപ്പിലാക്കും. ഈ റിപ്പോർട്ട് സർക്കാരിന്റെ അറിവിലേയ്ക്കായി സമർപ്പിക്കുന്നു.

ഡോ. എസ്.സി. ജോഷി. ഐ.എഫ്.എസ് (റിട്ട.)
ചെയർമാൻ

ആമുഖം

ജൈവവൈവിധ്യത്തിന്റെ പ്രാധാന്യത്തെക്കുറിച്ചും, മൂല്യങ്ങളെക്കുറിച്ചും അതിനെ സംരക്ഷിക്കാൻ എടുക്കേണ്ട മുന്നോട്ടുവരുന്നതിനുള്ള കരുതലും, പ്രവർത്തനങ്ങളെക്കുറിച്ചും ബോധവാന്മാരാകുക അല്ലെങ്കിൽ, ബോധവാന്മാരാകുക എന്നതാവണം നമ്മുടെ പ്രഥമവും പ്രധാനവുമായ കർത്തവ്യം. ജൈവവൈവിധ്യ മൂല്യങ്ങൾ ദേശീയവും, പ്രാദേശികവുമായ വികസന പ്രവർത്തനങ്ങളുമായി സംയോജിപ്പിച്ചുകൊണ്ട് ദാരിദ്ര്യം കുറച്ചുകൊണ്ടുവരാനും, നിലവിലുള്ള ജീവിതനിലവാരം മെച്ചപ്പെടുത്താനും ഉള്ള തന്ത്രങ്ങൾ കർമ്മസൂത്രണ പ്രക്രിയയുമായി എങ്ങനെ കണ്ണിച്ചേർക്കാം, ഒപ്പം അതിനെ യഥാ യോഗ്യം സമയബന്ധിതമായി നടപ്പാക്കാമെന്നത് വളരെ പ്രാധാന്യം അർഹിക്കുന്നു. ജൈവവൈവിധ്യ സംരക്ഷണവും, സുസ്ഥിര ഉപയോഗപ്രവർത്തനങ്ങളും നടത്തുന്നുണ്ടെന്ന് പറഞ്ഞിട്ടുമാത്രം കാര്യമില്ല. അത് എപ്പോൾ ? എവിടെ ? ഏതു സമയത്ത് ? എങ്ങനെ ? ആർക്കുവേണ്ടി ? പ്രയോജനകരമായി ചെയ്യുന്നു എന്നതാവണം നമ്മുടെ ലക്ഷ്യം. ഇത്തരം പ്രവർത്തനങ്ങൾ ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡ് വരും നാളുകളിൽ ശാസ്ത്രീയമായ കാഴ്ചപ്പാടുകളോടെ നടപ്പിലാക്കാനാണ് ലക്ഷ്യമിടുന്നത്. ജനപങ്കാളിത്തത്തോടെ നയ രൂപീകരണ വിദഗ്ദ്ധരുടെയും, നിയമജ്ഞന്മാരുടെയും, ഭരണ നിർവ്വഹണ രംഗത്തെ വിദഗ്ദ്ധരുടെയും ഇടപെടലുകൾ ഇതിന് അനിവാര്യമാണ്. കൂടാതെ ശാസ്ത്ര സാങ്കേതിക വിദഗ്ദ്ധരും പരമ്പരാഗത അറിവുമടങ്ങിയ ഒരു ഞെരുക്കുമ്പോൾ അതിൽ നിന്നും ജനിതമാകുന്ന സംയോജിതവും, സമഗ്രവുമായ ജൈവവൈവിധ്യത്തിന്റെ ആഴത്തിലുള്ള അറിവും ഉൽപ്പന്നങ്ങളും സഹായകരമായി എത്തിച്ചുകൊണ്ട് രാജ്യ താല്പര്യങ്ങൾക്കനുസൃതമായി സുസ്ഥിര വികസനത്തിലൂടെ പ്രകൃതിയെ സംരക്ഷിച്ചു കൊണ്ട് പോകാമെന്നതാവണം നമ്മുടെ ആത്യന്തികമായ ലക്ഷ്യം. ഈ ലക്ഷ്യ സാക്ഷാത്കാരത്തിന്റെ ഭാഗമായി 2017-18 വർഷം ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡ് നടപ്പിലാക്കിയ പ്രവർത്തനങ്ങളുടെ ഒരു സംക്ഷിപ്തവും സമഗ്രവുമായ വാർഷിക റിപ്പോർട്ട് സർക്കാരിന്റെ അറിവിലേക്കായി സമർപ്പിക്കുന്നു. പരിസ്ഥിതി വകുപ്പിന്റെ ചുമതല വഹിക്കുന്ന ബഹു. മുഖ്യമന്ത്രി. ശ്രീ. പിണറായി വിജയൻ, അഡീഷൻൽ ചീഫ് സെക്രട്ടറി പരിസ്ഥിതി വകുപ്പ്, മുൻ ബോർഡംഗങ്ങൾ, മുൻ ചെയർമാൻ, മുൻ മെമ്പർ സെക്രട്ടറി എന്നിവരുടെ വിലപ്പെട്ട ഉപദേശങ്ങൾക്കും, പരിസ്ഥിതി വകുപ്പിലെ മറ്റുദ്യോഗസ്ഥന്മാർക്കും അവർ നൽകിയ നിർലോഭമായ പിന്തുണയ്ക്ക് നന്ദി പ്രകാശിപ്പിക്കുന്നു.

ഡോ.വി.ബാലകൃഷ്ണൻ
മെമ്പർസെക്രട്ടറി

ചരിത്ര പശ്ചാത്തലം

ഭൂമിയുടെ മൂലധനമാണ് ജൈവവൈവിധ്യം. ഈ കരുതൽ ധനത്തെ അതീവ സൂക്ഷ്മതയോടെ സംരക്ഷിക്കേണ്ടതും, സുസ്ഥിര രൂപേണ ഉപയോഗിക്കേണ്ടതും അതിൽ നിന്ന് ലഭ്യമാകുന്ന ഗുണങ്ങളും പ്രയോജനങ്ങളും, ധനവും പങ്കിടേണ്ടതും നമ്മുടെ ഓരോരുത്തരുടേയും കടമയാണ്. ജൈവവൈവിധ്യം മാനവരാശിക്ക് പ്രത്യക്ഷമായും പരോക്ഷമായും ഒട്ടനവധി പ്രയോജനങ്ങൾ നൽകുന്നു. ആഹാരം, ഇന്ധനം, ഔഷധങ്ങൾ, സുഗന്ധവസ്തുക്കൾ, എണ്ണ, പശ, മെഴുക്, പ്രകൃതി ജന്യമായ ചായങ്ങൾ, നാരുകൾ, രാസസംയുക്തങ്ങൾ, തേൻ മുതലായവ ലഭ്യമാകുന്നത് നമ്മുടെ ജൈവസമ്പത്തിൽ നിന്നാണ്. കാലാവസ്ഥാനിയന്ത്രണം, മണ്ണ് സംരക്ഷണവും-പരിപാലനവും, പരാഗണ പ്രക്രിയകൾ, വിത്തുവിതരണം, പ്രകൃതി സൗഹൃദ വിനോദസഞ്ചാരം, ശാസ്ത്ര ഗവേഷണം തുടങ്ങിയവയെ വേണ്ട അടിസ്ഥാന വസ്തുക്കൾ നമ്മുടെ ജൈവവൈവിധ്യത്തെ ആശ്രയിച്ചാണ് നിലകൊള്ളുന്നത്. ചുരുക്കത്തിൽ മാനവരാശിയുടെ നിലനിൽപ്പിന് അടിസ്ഥാന ഘടകങ്ങളായി വർത്തിക്കുന്ന ആരോഗ്യസുരക്ഷ, ആഹാരസുരക്ഷ, സാമ്പത്തികസുരക്ഷ എന്നിവ ജൈവവൈവിധ്യത്തിലധിഷ്ടിതമായാണ് നിലകൊള്ളുന്നത്. അതുകൊണ്ടാണ് ജൈവവൈവിധ്യ സംരക്ഷണം മാനവരാശിയുടെ സംരക്ഷണം എന്ന് ഉദ്ഘോഷിക്കുന്നത്.

1970-നൂ മുമ്പ് തന്നെ ജീവശാസ്ത്രജ്ഞർക്കും, പരിസ്ഥിതി പ്രവർത്തകർക്കും മാത്രമാണ് ഉഷ്ണമേഖലാ പ്രദേശങ്ങളിൽ ഒട്ടേറെ ജൈവവൈവിധ്യം നശിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുകയാണെന്ന അറിവുണ്ടായിരുന്നത്. ഇത്തരം കാര്യങ്ങളെക്കുറിച്ചുള്ള ചർച്ചയും പ്രശ്നങ്ങളുന്നയിക്കലുമെല്ലാം നടന്നത് 1972 ലെ സ്റ്റോക്ക്ഹോം സമ്മേളനത്തിലാണ്. ഈ സമ്മേളനത്തിലാണ് സുസ്ഥിര വികസനം (Sustainable development) എന്ന ആശയം മുന്നോട്ടു കൊണ്ടുവന്നത്. തുടർന്ന് ഒട്ടേറെ ചർച്ചകൾ നടന്നതിനുശേഷം 1992-ൽ റിയോ ഡി ജനീറോ (ബ്രസീൽ) യിൽ നടന്ന അന്താരാഷ്ട്രമെച്ചുകോടി സമ്മേളനത്തിൽ പരിസ്ഥിതിയേയും വികസനത്തേയും സംബന്ധിച്ചുള്ള പ്രത്യേക പഠനത്തോടൊപ്പം ഒപ്പുവയ്ക്കപ്പെട്ട ജൈവവൈവിധ്യത്തെ ആസ്പദമാക്കിയുള്ള കരാർ 1993 ഡിസംബർ 29 ന് പ്രാബല്യത്തിൽ വന്നതോടെയാണ് ജൈവവൈവിധ്യത്തിന്റെ പ്രാധാന്യം വ്യക്തമാക്കപ്പെട്ടത്. 1994 ഫെബ്രുവരിയിൽ ഇന്ത്യയും, കൺവൻഷൻ ഓഫ് ബയോളജിക്കൽ ഡൈവേഴ്സിറ്റി (സി.ബി.ഡി) യിൽ ഒപ്പിട്ട് അംഗരാജ്യമായി മാറി. തുടർന്നു നടന്ന ദേശീയ അന്തർദേശീയ സമ്മേളനങ്ങളേയും, ചർച്ചകളേയും ആസ്പദമാക്കി ജനീതക സമ്പത്തിലേയ്ക്കുള്ള പ്രവേശന അനുവാദം നൽകൽ, പ്രക്രിയയെക്കുറിച്ച് വിശദമായി ചർച്ച ചെയ്യുകയും അതിലൂടെ അനുവാദം നൽകൽ, ഒരു രാജ്യത്തിന്റെ ജൈവവൈവിധ്യം അതത് രാജ്യത്തിന്റെ പരമാധികാരത്തിന് കീഴിലാണെന്ന ഉപാധിയിൽ അധിഷ്ടിതമാക്കിക്കൊണ്ടുവേണം നൽകേണ്ടതെന്നും, കൂടാതെ അത്തരത്തിലുള്ള പ്രവേശനങ്ങൾ പരസ്പരധാരണയോടും, അതത് രാജ്യങ്ങളുടെ മുൻകൂർ അനുമതിയോടും കൂടി മാത്രമേ ആകാവൂ എന്നും ധാരണയുണ്ടാക്കി. മാത്രവുമല്ല ഇതിലൂടെ ആർജ്ജിതമായേക്കാവുന്ന സമ്പത്തിന്റെ നീതിപൂർവ്വകമായ പങ്കുവയ്ക്കലും ഉറപ്പുവരുത്താനുള്ള മാർഗ്ഗങ്ങളും കണ്ടെത്തണമെന്ന് നിർദ്ദേശിക്കപ്പെട്ടു. ഇത്തരം കാര്യങ്ങളെ ആസ്പദമാക്കിയാണ് ഓരോ അംഗരാജ്യങ്ങളും അവരവരുടെ ജൈവവൈവിധ്യം സംരക്ഷിക്കേണ്ടതെന്നും ഇതിനു വേണ്ടിയിട്ടുള്ള നിയമങ്ങളും, ചട്ടങ്ങളും ഉണ്ടാക്കേണ്ടതിന്റെ ആവശ്യകതയെക്കുറിച്ച് അവബോധം നൽകുകയും ചെയ്തു. ഇതിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിലാണ് ഇന്ത്യയിൽ കേന്ദ്ര സർക്കാരിന്റെ ജൈവവൈവിധ്യ ആക്ട് 2002, ചട്ടങ്ങൾ 2004 നിലവിൽ വന്നത്.

ആക്ടും ചട്ടങ്ങളും നടപ്പാക്കുന്നതിനുവേണ്ടി ഇന്ത്യയിൽ ഒരു ത്രിതല സംവിധാനം കൊണ്ടുവന്നു. ദേശീയ ജൈവവൈവിധ്യ അതോറിറ്റി, സംസ്ഥാന ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡുകൾ, പ്രാദേശിക ജൈവവൈവിധ്യ പരിപാലന സമിതികൾ എന്നിവകളാണ് ത്രിതല സംവിധാനത്തിൽ ഉൾപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നത്. ഇതിനെ ആസ്പദമാക്കിയാണ് കേരള ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡിന്റെ രൂപീകരണം നടന്നത്. കേരള സർക്കാരിന്റെ പരിസ്ഥിതി വകുപ്പിന് കീഴിൽ പ്രവർത്തിച്ചു വരുന്ന ഒരു സ്വയംഭരണാവകാശ സ്ഥാപനമാണ് സംസ്ഥാന ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡ്. നമ്മുടെ രാജ്യത്തിന്റെ/ സംസ്ഥാനത്തിന്റെ ജൈവവൈവിധ്യ സംരക്ഷണം, ജൈവവിഭവങ്ങളുടെ സുസ്ഥിരരൂപയോഗം, അതിലൂടെ ലഭ്യമാകുന്ന പ്രയോജനങ്ങളുടെ/ നേട്ടങ്ങളുടെ/ ധനത്തിന്റെ തുല്യവും, നീതിപൂർവ്വകമായ പങ്കുവയ്ക്കൽ എന്നീ ലക്ഷ്യങ്ങളെ മുൻനിർത്തിക്കൊണ്ടുള്ള പ്രവർത്തനങ്ങളാണ് സംസ്ഥാന ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡ് നടപ്പിലാക്കിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നത്.

ദേശീയജൈവവൈവിധ്യ അതോറിറ്റി (NBA)

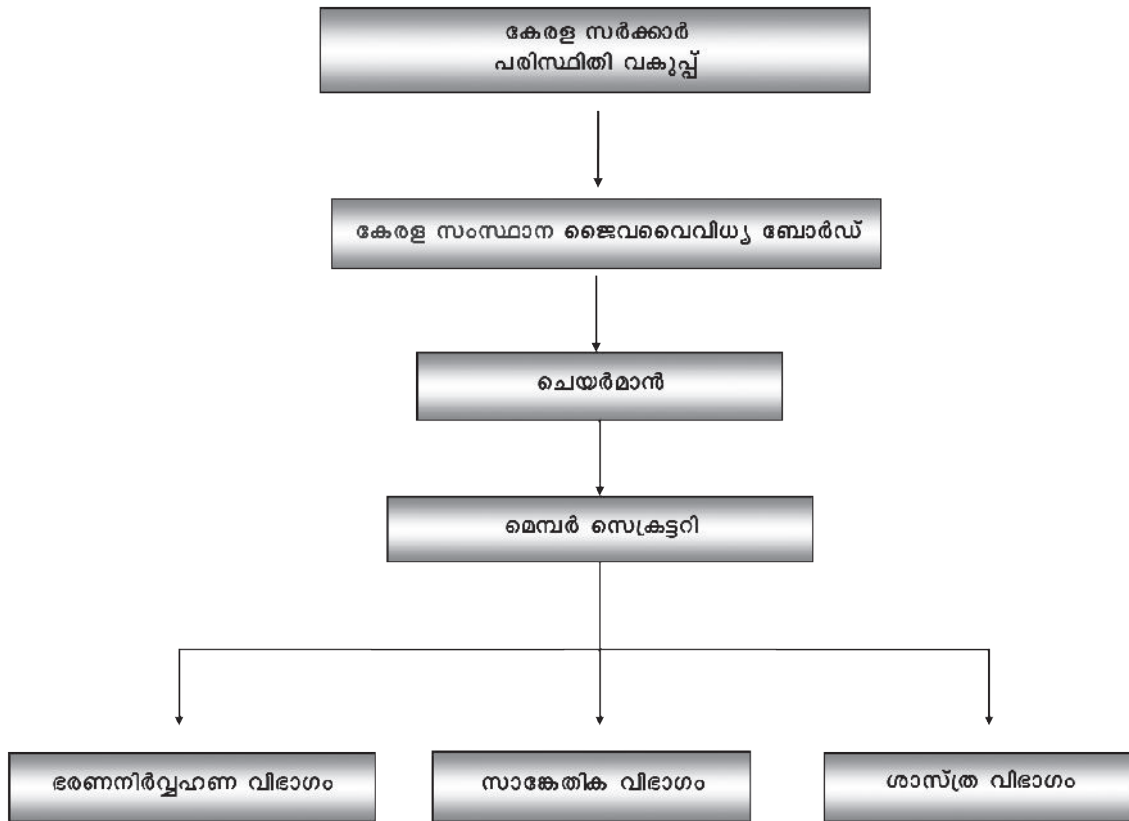
2003- ലാണ് ചെന്നൈ ആസ്ഥാനമായി പ്രവർത്തിച്ചു വരുന്ന ദേശീയജൈവവൈവിധ്യ അതോറിറ്റിക്ക് രൂപം നൽകിയത്. കേന്ദ്ര സർക്കാരിന്റെ കീഴിൽ നിയമാനുസൃത (Statutory Body) മായി പ്രവർത്തിക്കുന്ന ഒരു സ്വയംഭരണാവകാശ സ്ഥാപനമാണിത്. ജൈവവൈവിധ്യവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട എല്ലാ പ്രവർത്തനങ്ങളിലും കേന്ദ്ര സർക്കാരിന് യഥാസമയം വേണ്ട യുക്തമായ ഉപദേശങ്ങൾ നൽകുന്നതിനോടൊപ്പം, സംസ്ഥാന തലത്തിലും, പ്രാദേശിക തലത്തിലും രൂപം കൊണ്ടിട്ടുള്ള സംസ്ഥാന ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡുകൾക്കും, പ്രാദേശിക ജൈവവൈവിധ്യ പരിപാലന സമിതികൾക്കും കാലാകാലങ്ങളിൽ നിയമപരമായ നിർദ്ദേശങ്ങൾ നൽകേ തും ദേശീയ ജൈവവൈവിധ്യ അതോറിറ്റിയുടെ ചുമതലയാണ്. ദേശീയ ജൈവവൈവിധ്യ അതോറിറ്റി കേന്ദ്ര സർക്കാരിന്റെ നിർദ്ദേശങ്ങൾ പാലിക്കുവാൻ ബാധ്യസ്ഥരായിരിക്കും. ജൈവവൈവിധ്യ ആക്ടിലും ചട്ടങ്ങളിലും പറഞ്ഞിട്ടുള്ള വ്യവസ്ഥകൾക്ക് കോട്ടം തട്ടാതെ ചട്ടങ്ങൾ അനുസരിച്ചുള്ള ചുമതലകളും, കടമകളും നിർവ്വഹിക്കേ താണ്. അതുപോലെ നയപരമായ കാര്യങ്ങളിൽ കേന്ദ്രസർക്കാരിനെ അപ്പേലുകൾ രേഖാമൂലം നൽകുന്ന നിർദ്ദേശങ്ങൾ അനുസരിക്കുവാൻ ദേശീയ ജൈവവൈവിധ്യ അതോറിറ്റി ബാധ്യസ്ഥമാണ്. എന്നിരുന്നാലും ജൈവവൈവിധ്യ ആക്ടിലെ 48 (1) ഉം (2) ഉപ വകുപ്പുകൾ അനുസരിച്ച് എന്തെങ്കിലും നിർദ്ദേശം നൽകുന്ന തിന് മുൻപ് അതിന്റെ പ്രായോഗികതയെക്കുറിച്ച് ദേശീയ ജൈവവൈവിധ്യ അതോറിറ്റിക്ക് അതിന്റെ അഭിപ്ര റായം പ്രകടിപ്പിക്കുവാൻ അവസരം നൽകേണ്ടതാണ്. എന്നാൽ പ്രശ്നം നയപരമാണോ അല്ലയോ എന്നതിൽ കേന്ദ്ര സർക്കാരിന്റെ തീരുമാനം അന്തിമമായിരിക്കും (കൂടുതൽ കാര്യങ്ങൾ ആക്ട്, 3,4,5,6,7,8 മുതൽ 17 വരെ ഉള്ള വകുപ്പുകളും ഉപവകുപ്പുകളിലുമായി നോക്കുക). കൂടാതെ 48 മുതൽ 65 വരെയുള്ള വകുപ്പുകളിലും ഉപ വകുപ്പുകളിലുമായി നിർദ്ദേശങ്ങൾ കൊടുക്കുവാനുള്ള സംസ്ഥാന സർക്കാരിന്റെ അധികാരം, സംസ്ഥാന ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡുകൾ തമ്മിലുള്ള തർക്കങ്ങൾ, തർക്കങ്ങളിൽ അപ്പീൽ നൽകുന്നത് സംബന്ധിച്ച് തുടങ്ങിയ കാര്യങ്ങൾ വിശദമായി പ്രതിപാദിച്ചിട്ടുണ്ട്.

സംസ്ഥാന ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡ് (KSBB)

2005-06 മാണ്ടിൽ ജനുവരി 25 ന് പുറത്തിറക്കിയ വിജ്ഞാപന (Notification)വും, ഫെബ്രുവരി മാസം 2005-ലെ സർക്കാർ ഉത്തരവ് (G.O. (Ms) No. 1/2005/STED, തീയതി 28.02.2005) പ്രകാരം കേരള ശാസ്ത്ര സാങ്കേ തിക പരിസ്ഥിതി കാൺസർവ്വേഷൻ കീഴിലാണ് സംസ്ഥാന ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡ് പ്രവർത്തനം തുടങ്ങിയത്. തുടർന്ന് ഫെബ്രുവരി 2006-ൽ പരിസ്ഥിതി വകുപ്പിന്റെ ഉത്തരവ് (G.O. (Ms) No. 10/2006/GAD, തീയതി 06.01.2006) നില വിൽ വന്നപ്പോൾ സംസ്ഥാന ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡിനെ പരിസ്ഥിതി വകുപ്പിന്റെ കീഴിൽ പ്രവർത്തിക്കുവാൻ തുടങ്ങി (G.O. (Ms) No. 64/2006/GAD, തീയതി 16.02.2006). തുടർന്ന് കേരള സംസ്ഥാന ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡ്, ജൈവവൈവിധ്യ ആക്ട് 2002, ചട്ടങ്ങൾ 2004- ന്റെ ചുവട് പിടിച്ച് സംസ്ഥാന ജൈവവൈവിധ്യ ചട്ടങ്ങൾ 2008-ൽ കൊണ്ട് വന്നു. ഉത്തരവിന്റെ കോപ്പി അനുബന്ധം 1 ൽ കാണാവുന്നതാണ്.

ജൈവവൈവിധ്യ ആക്ട് 2002, 22 മുതൽ 25 വരെയുള്ള വകുപ്പുകളിലും, ഉപവകുപ്പുകളിലുമായി സംസ്ഥാന ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡിന്റെ സംസ്ഥാപനം, ചുമതലകൾ, ജൈവവൈവിധ്യ സംരക്ഷണ ലക്ഷ്യ ങ്ങൾക്കെതിരായുള്ള ചില പ്രവർത്തനങ്ങൾ നിയന്ത്രിക്കുവാനുള്ള സംസ്ഥാന ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡിന്റെ അധികാരം തുടങ്ങിയ കാര്യങ്ങൾ വ്യക്തമായി പ്രതിപാദിക്കുന്നുണ്ട്. സംസ്ഥാന ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡിന്റെ ചുമതലകളിൽ- ജൈവവൈവിധ്യ സംരക്ഷണം, ജൈവവിഭവങ്ങളുടെ സുസ്ഥിരോപയോഗം, അതിൽ നിന്ന് ലഭ്യ മാകുന്ന പ്രയോജനങ്ങൾ/ ഗുണങ്ങൾ/ധനം എന്നിവകളുടെ തുല്യവും നീതിപൂർവ്വകവുമായ പങ്കുവയ്ക്കൽ, ഇവ യുമായി ബന്ധപ്പെട്ട കേന്ദ്ര സർക്കാർ സമയാസമയങ്ങളിൽ പുറപ്പെടുവിച്ചിട്ടുള്ള വിജ്ഞാപനങ്ങൾക്കും, മാർഗ്ഗ നിർദ്ദേശങ്ങൾക്കും വിധേയമായി സംസ്ഥാന സർക്കാരിനെ ഉപദേശിക്കുക, ഭാരതീയർക്ക് ഏതെങ്കിലും ജൈവ വിഭവം വാണിജ്യപരമായി ഉപയോഗിക്കുന്നതിനോ, ജൈവാധിഷ്ഠിത അന്വേഷണ പഠനങ്ങൾ നടത്തുന്നതിനോ, ജൈവ ഉപയോഗത്തിനോ ഉള്ള അംഗീകാരത്തിനോ, മറ്റ് തരത്തിലുള്ള അപേക്ഷയോ അനുവദിക്കുന്നത് ക്രമീ കരിക്കുക - ആക്ടിലെ വ്യവസ്ഥകൾ പ്രാവർത്തികമാക്കുവാൻ ആവശ്യമുള്ളതോ, സംസ്ഥാന സർക്കാരിനാൽ നിർദ്ദേശിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ള ചുമതലകൾ നിർവ്വഹിക്കുക തുടങ്ങിയവയാണ്. ഇതിന് പുറമെ 2008-ൽ നിലവിൽ വന്ന കേരള ജൈവവൈവിധ്യ ചട്ടങ്ങൾ പ്രകാരമുള്ള (G.O. (P) No. 1/2008/Envt.തീയതി 10.06.2008- S.Ro.No.602/2008) പ്രവർത്തനങ്ങൾ യഥാവിധി നടപ്പാക്കാൻ ബാധ്യസ്ഥമാണ്. (കൂടുതൽ കാര്യങ്ങൾ പ്രസ്തുത ആക്ടിൽ പറയുന്ന 1-23 വരെയുള്ള വകുപ്പുകളിലും ഉപവകുപ്പുകളിലും വിശദീകരിച്ചിട്ടുണ്ട്.)

സ്ഥാപന ഘടന

ഭരണവിഭാഗം	സാങ്കേതിക വിഭാഗം	ശാസ്ത്രീയ പഠന വിഭാഗം	വിജ്ഞാന വ്യാപന പ്രവർത്തന
ഭരണ നിർവ്വഹണം	വെബ്പോർട്ടൽ	അന്തർദ്ദേശീയ - ദേശീയ - പ്രാദേശിക തല ഗവേഷണ പദ്ധതികൾ	ബോധവൽക്കരണം
വിവരാ.വകാശം	വെബ്സൈറ്റ്	ഡോക്ടറി & പോസ്റ്റ് ഡോക്ടർൽ പഠനങ്ങൾ	നൈപുണ്യവികസനം
നിയമവ്യവസ്ഥകളുടെ പഠനം	ഡാറ്റാബേസുകൾ	കേരള ജൈവ വൈവിധ്യ കോൺഗ്രസ്സ്	എക്സിബിഷനുകൾ
എഗ്രിക്യൂൽചറുകൾ	ജനകീയ ജൈവവൈവിധ്യ രജിസ്റ്റർ	സെമിനാറുകൾ, ശിൽപ്പ ശാലകൾ	പരിശീലന പരിപാടികൾ
ലൈബ്രറി	ബി.എം.സി ശാക്തീകരണം	ശാസ്ത്ര സംബന്ധമായ പ്രസിദ്ധീകരണങ്ങൾ	ജൂസിയം
പ്രസിദ്ധീകരണം	പരമ്പരാഗതവിജ്ഞാനവും അതിന്റെ സംരക്ഷണവും		
ലിറ്റിറേഷൻസ്	എ.ബി.എസ് നടപ്പാക്കൽ		

മാനവശേഷി : ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡ് അംഗങ്ങൾ (2017 – 18)

ഔദ്യോഗിക അംഗങ്ങൾ

1. എക്സിക്യൂട്ടീവ് വൈസ് പ്രസിഡന്റ്,
കേരള സേറ്റ് കാൺസിൽ ഫോർ സയൻസ് ആന്റ് ടെക്നോളജി, ശാസ്ത്ര ഭവൻ, പട്ടം, തിരുവനന്തപുരം.
2. അഡീഷണൽ ചീഫ് സെക്രട്ടറി,
വനം-വന്യജീവി വകുപ്പ്, കേരള സർക്കാർ
3. അഡീഷണൽ ചീഫ് സെക്രട്ടറി,
ഫിഷറീസ് വകുപ്പ്, കേരള സർക്കാർ
4. അഡീഷണൽ ചീഫ് സെക്രട്ടറി,
പരിസ്ഥിതി വകുപ്പ്, കേരള സർക്കാർ
5. കാർഷികോൽപ്പാദന കമ്മീഷണർ,
കേരള സർക്കാർ

അനൗദ്യോഗിക അംഗങ്ങൾ

1. ശ്രീ. കെ.ജി. ശ്രീകുമാർ
തൃണ്ടത്തിൽ, റ്റി.സി.37/1639, PRRA 61, കൊത്തളം റോഡ്,
ഫോർട്ട്. പി.ഒ, തിരുവനന്തപുരം-695023
2. ഡോ. എൻ. ഓമനകുമാരി
അരുണിമ, ബാപുജി ഗാർഡൻ
മണ്ണന്തല പി.ഒ., തിരുവനന്തപുരം
3. ഡോ. അച്ചുത് ശങ്കർ എസ്. നായർ
ഡിപ്പാർട്ട്മെന്റ് ഓഫ് കമ്പ്യൂട്ടേഷണൽ ബയോളജി ആന്റ് ബയോഇൻഫോമാറ്റിക്സ്,
കേരള യൂണിവേഴ്സിറ്റി.
4. ഡോ. എ.കെ. ഷരീഫ്
ക്ലാഡ് -9 അപ്പാർട്ട്മെന്റ്
ലോ കോളേജ് റോഡ്, വഞ്ചിയൂർ പി. ഒ., തിരുവനന്തപുരം
5. ഡോ. കെ. മോഹനകുറുപ്പ്
നേരിയാമ്പള്ളിൽ ഹൗസ്, എലിക്കുളം, പള്ളിക്കൽ പി.ഒ., ആലപ്പുഴ

ചെയർമാൻ

പ്രൊഫ. (ഡോ.) ഉമ്മൻ വി. ഉമ്മൻ, (01.04.2017-31-08-2017)
ഡോ. എസ്. സി. ജോഷി IFS(Retd.) (18.09.2017 -മുതൽ തുടരുന്നു.)

മെമ്പർ സെക്രട്ടറി

ഡോ. ദിനേശൻ ചെറുവാട്ട്, (01.04.2017- 30.11.2017)

സീനിയർ അഡ്മിനിസ്ട്രേറ്റീവ് ഓഫീസർ & മെമ്പർസെക്രട്ടറി (i/c)

ശ്രീ. വി. അനിൽകുമാർ (14.06.2017 മുതൽ തുടരുന്നു.)

സ്റ്റാഫ് അംഗങ്ങൾ (താല്ക്കാലികം/ സ്ഥിരം (ഡെപ്യൂട്ടേഷൻ വ്യവസ്ഥയിൽ, കരാടിസ്ഥാനത്തിലും, ദിവസനവേതനത്തിലും) പല ശ്രേണികളിലുള്ളവർ - 37

എക്സ്പർട്ട് കൺസൾട്ടന്റ്
ഡോ. എസ്. രാജശേഖരൻ

ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡിന്റെ

- പ്രധാന പ്രവർത്തനങ്ങൾ

ഉദ്ദേശ്യ ലക്ഷ്യങ്ങൾ

1. കേരളത്തിലെ ജൈവവൈവിധ്യ സംരക്ഷണം
2. ജൈവവിഭവങ്ങളുടെ സുസ്ഥിര ഉപയോഗം
3. സുസ്ഥിര ഉപയോഗത്തിലൂടെ ലഭ്യമാകുന്ന പ്രയോജനങ്ങളുടെ/ ഗുണങ്ങളുടെ/ ധനത്തിന്റെ തുല്യവും നീതിപൂർവ്വകവുമായ പങ്കുവയ്ക്കൽ (ABS)
4. ബയോഡൈവേഴ്സിറ്റി രജിസ്റ്റർ നിർമ്മാണം/ പരിഷ്കരണം, ഡേറ്റാബേസ് തയ്യാറാക്കൽ.
5. പ്രാദേശിക ജൈവവൈവിധ്യ പരിപാലന സമിതികളുടെ ജൈവവൈവിധ്യവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട വിജ്ഞാപന വ്യാപന പ്രവർത്തനം, ശാക്തീകരണം, നിലവിലെ പ്രവർത്തനങ്ങൾ കൂടുതൽ മെച്ചമാക്കാനുള്ള പദ്ധതി ആസൂത്രണം ചെയ്ത് നടപ്പാക്കൽ.

ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡിന്റെ ചുമതലകൾ

1. മേൽ പറഞ്ഞ ലക്ഷ്യം സാക്ഷാത്കരിക്കുന്നതിനു വേണ്ടി കേന്ദ്ര സർക്കാർ സമയാസമയങ്ങളിൽ പുറപ്പെടുവിച്ച മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങൾക്കും, വിജ്ഞാപനങ്ങൾക്കും വിധേയമായി സംസ്ഥാന സർക്കാരിനെ ഉപദേശിക്കുക.
2. ജൈവവൈവിധ്യ ആക്ടിലെ വ്യവസ്ഥകൾ ചട്ടാനുസരണം പ്രാവർത്തികമാക്കുവാൻ ആവശ്യമുള്ളതോ, സംസ്ഥാന സർക്കാരിനാൽ നിക്ഷിപ്തമായതോ ആയ ചുമതലകൾ യഥാസമയം നിർവ്വഹിക്കുക.
3. ജൈവവിഭവങ്ങൾ പ്രാപ്തമാക്കുന്നതിലേക്ക് സംസ്ഥാന ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡിന് മുൻകൂട്ടിയുള്ള അറിയിപ്പ് കൊടുക്കേണ്ടവർ ഇനി പറയുന്നവരാണ്.
  - 3.1 ഭാരതപാരമ്പര്യ ഒരു വ്യക്തിയോ, ഭാരതത്തിൽ രജിസ്റ്റർ ചെയ്യപ്പെട്ടതായ ഒരു കോർപ്പറേറ്റ് ബോഡിയോ, സംഘമോ, സംഘടനയോ, വാണിജ്യപരമായ ഉപയോഗത്തിനോ, ജൈവവിഭവവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട അന്വേഷണ പഠനങ്ങൾക്കോ, ജൈവ ഉപയോഗത്തിനോ, സംസ്ഥാന ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡിന് മുൻകൂട്ടിയുള്ള അറിയിപ്പ് കൊടുക്കാതെ ഒരു ജൈവവിഭവവും അതിനോടനുബന്ധിച്ചു നാട്ടറിവുകളും കൈവശപ്പെടുത്തരുത്. ഇതിന് സംസ്ഥാന സർക്കാരിനാൽ നിർദ്ദേശിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ള ഘോരത്തിൽ ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡിന് മുൻകൂട്ടിയുള്ള അറിയിപ്പ് നൽകേണ്ടതാണ്. എന്നാൽ ഈ വകുപ്പിലെ വ്യവസ്ഥകൾ തദ്ദേശവാസികൾ, ജൈവവൈവിധ്യം കാത്ത് സൂക്ഷിച്ച് പോരുന്നവർ, പമ്പരോഗതമായി

ജൈവവിഭവങ്ങൾ നാട്ട് വൈദ്യത്തിൽ ഉപയോഗിച്ച് വന്ന വൈദ്യൻമാർ, ഹക്കിമുകൾ ഉൾപ്പെടെയുള്ളവർക്ക് ബാധകമല്ല.

3.2 അറിയിപ്പ് ലഭിച്ചാൽ ഉടൻ സംസ്ഥാന ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡിന് ബന്ധപ്പെട്ട തദ്ദേശ സ്ഥാപനങ്ങൾ, പ്രാദേശിക ജൈവവൈവിധ്യ പരിപാലന സമിതി എന്നിവരുമായി കൂടിയാലോചിച്ച് അത് യുക്തമെന്ന് കരുതുന്ന പ്രകാരമുള്ള അന്വേഷണങ്ങൾ നടത്തി, അത്തരം പ്രവർത്തനം ജൈവസംരക്ഷണത്തിനോ, ജൈവവിഭവങ്ങളുടെ സുസ്ഥിര ഉപയോഗത്തിനോ, അത്തരം ഉപയോഗത്തിലൂടെ ലഭ്യമാകുന്ന പ്രയോജനത്തിന്റെ തുല്യവും നീതിപൂർവ്വകമായ പങ്കുവയ്ക്കലിനോ ഹാനികരമാണെന്ന് കണ്ടാൽ, അപ്രകാരമുള്ള പ്രവർത്തനം, ഉത്തരവ് മുഖേന നിരോധിക്കുകയോ, നിയന്ത്രിക്കുകയോ ചെയ്യാവുന്നതാണ്.

4. എന്നിരുന്നാലും അത് ബാധിക്കുന്ന വ്യക്തികൾക്ക് പറയുവാനുള്ളത് കേൾക്കുവാൻ അവസരം കൊടുക്കാതെ നിരസിച്ചു ഉത്തരവിറക്കാൻ പാടില്ല.

ജൈവവൈവിധ്യ പരിപാലന സമിതികളുടെ

രൂപീകരണം

ജൈവവൈവിധ്യ പരിപാലന സമിതിയുടെ ഘടന ഇപ്രകാരമായിരിക്കണം. ജൈവവൈവിധ്യ ആക്ട് 2002 / ചട്ടങ്ങൾ 2004 പ്രകാരം കമ്മിറ്റിയിൽ ഒരു ചെയർപേഴ്സനും, തദ്ദേശ സ്ഥാപനത്തിൽ നിന്ന് നാമനിർദ്ദേശം ചെയ്യുന്ന 6-ൽ കുറയാത്ത വ്യക്തികളും, അതിൽ തന്നെ മൂന്നിൽ ഒന്ന് സ്ത്രീകളും, 18 ശതമാനത്തിൽ കുറയാതെ പട്ടികജാതി പട്ടികവർഗ്ഗക്കാരും ഉണ്ടായിരിക്കേണ്ടതാണ്. ഈ സമിതിയിൽ ക്ഷണിതാക്കളായി സ്ഥലത്തെ എം.എൽ.എ, എം.പി, വനം വകുപ്പുദ്യോഗസ്ഥർ, കൃഷി ഓഫീസർ തുടങ്ങിയവരെ പ്രത്യേക ക്ഷണിതാക്കളായി മീറ്റിംഗിൽ പങ്കെടുപ്പിക്കാവുന്നതാണ്.

ജൈവവൈവിധ്യ ഫണ്ട്

1. സംസ്ഥാന ജൈവവൈവിധ്യ ഫണ്ട് എന്ന പേരിൽ ദേശസാത്കൃത ബാങ്കിൽ അക്കൗണ്ട് തുടങ്ങി ഇതിലേക്കു ലഭ്യമാകുന്ന തുക നിക്ഷേപിക്കേണ്ടതാണ്.
2. ഇതിലേക്ക് താഴെ പറയുന്ന തുകയിനങ്ങൾ വകയിരുത്തേണ്ടതാണ്.

എ. 31-ാം വകുപ്പ് പ്രകാരം സംസ്ഥാന ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡിന് ലഭിക്കുന്ന ലോണുകൾ, ഗ്രാന്റുകൾ

ബി. ജൈവവൈവിധ്യ ആക്ട് പ്രകാരം ഈടാക്കുന്ന ലെവി, ചാർജ്ജുകൾ, റോയൽറ്റികൾ

സി. സംസ്ഥാന ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡിന് സംസ്ഥാന സർക്കാർ തീരുമാനിക്കുന്ന എല്ലാ സ്രോതസ്സുകളിൽ നിന്നുള്ള തുകകൾ.

ഫണ്ട് വിനിയോഗം

എ. പൈതൃക സ്ഥാനങ്ങളുടെ നടത്തിപ്പിനും, സംരക്ഷണത്തിനും.

ബി. 31-ാം വകുപ്പിലെ ഉപവകുപ്പുകൾ (1) പ്രകാരമുള്ള വിജ്ഞാപനത്തിൽ സാമ്പത്തിക നഷ്ടം ബാധിച്ച ജനവിഭാഗങ്ങൾക്ക് നഷ്ടപരിഹാരം നൽകുവാനോ, അവരെ പുനഃരധിവസിപ്പിക്കാനോ നൽകാവുന്നതാണ്.

സി. 24-ാം വകുപ്പ് പ്രകാരമുള്ള ഏതെങ്കിലും ഉത്തരവിന് വിധേയമായിട്ടുള്ള കാര്യങ്ങൾ തദ്ദേശ സ്വയം ഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളുമായി കൂടിയാലോചിച്ച് ജൈവവിഭവങ്ങൾക്ക് അല്ലെങ്കിൽ ജൈവവൈവിധ്യവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട നാട്ടറിവുകൾ എവിടെ നിന്നും ലഭ്യമാക്കിയോ, ആ പ്രദേശത്തിന്റെ സാമൂഹിക - സാമ്പത്തിക പുരോഗതിക്കാവശ്യമായ പ്രവർത്തനങ്ങൾ നടത്തുന്നതിനോ പ്രസ്തുത ഫണ്ട് വിനിയോഗിക്കാവുന്നതാണ്.

ഡി. ജൈവവൈവിധ്യ ആക്ട് അധികാരപ്പെടുത്തിയ ഉദ്ദേശ്യങ്ങൾക്കായുള്ള ചെലവിന് വേണ്ടി ഉപയോഗിക്കാവുന്നതാണ്.

ചട്ടം 49 പ്രകാരമുള്ള നിർദ്ദേശങ്ങൾ

ജൈവവൈവിധ്യ ആക്ട് പഠനത്തിലുള്ള വ്യവസ്ഥകൾക്ക് കോട്ടം തട്ടാതെ പ്രസ്തുത ആക്ട് അനുസരിച്ചുള്ള ചുമതലകളും കടമകളും നിർവ്വഹിക്കുന്നതിൽ നയപരമായ പ്രശ്നങ്ങളിൽ സംസ്ഥാന സർക്കാർ അപ്പീലേഴ് രേഖാമൂലം നൽകുന്ന പ്രകാരമുള്ള നിർദ്ദേശങ്ങൾ അനുസരിക്കുവാൻ സംസ്ഥാന ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡ് ബാധ്യസ്ഥമാണ്. എന്നിരുന്നാലും ഈ ഉപവകുപ്പ് അനുസരിച്ച് എന്തെങ്കിലും നിർദ്ദേശം നൽകുന്നതിന് മുൻപ് സംസ്ഥാന ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡിന് അതിന്റെ അഭിപ്രായം പറയുവാൻ അവസരം നൽകേണ്ടതാണ്.

◆ ഈ പ്രശ്നം നയപരമാണോ അല്ലയോ എന്നതിൽ സംസ്ഥാന സർക്കാർ തീരുമാനം അന്തിമമായിരിക്കും

തദ്ദേശ ജൈവവൈവിധ്യ ഫണ്ടിന്റെ വിനിയോഗം

തദ്ദേശ ജൈവവൈവിധ്യ സമിതി (BMCs) യുടെ ഫണ്ട് തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളുടെ പരിധിയിൽ വരുന്ന പ്രദേശങ്ങളിലെ ജൈവവിഭവങ്ങളുടെ സംരക്ഷണത്തിനും പ്രോത്സാഹനത്തിനും ജൈവവൈവിധ്യം കാത്ത് സൂക്ഷിച്ച് പോന്ന സമൂഹത്തിന് പ്രയോജനം ലഭിക്കത്തക്ക രീതിയിൽ ജൈവവൈവിധ്യവുമായി പൊരുത്തപ്പെടുന്ന രീതിയിൽ ആയിരിക്കണം ഉപയോഗിക്കേണ്ടത്.

പിഴ ഈടാക്കൽ സംബന്ധിച്ച്

◆ ജൈവ വൈവിധ്യ ആക്ടിലെ 3, 4, 6 വകുപ്പുകൾ ലംഘിക്കുകയോ ലംഘിക്കുവാൻ ശ്രമിക്കുകയോ ചെയ്യുന്നവർക്ക് പരമാവധി 5 വർഷം വരെ തടവോ അഥവാ പരമാവധി 10 ലക്ഷം രൂപ വരെ പിഴയോ, രണ്ടും കൂടിയോ, വരുത്തിയ നാശം 10 ലക്ഷം കവിഞ്ഞാൽ അങ്ങനെയുള്ള നാശത്തിന് തുല്യമായ തുകയ്ക്കോ ശിക്ഷ നൽകാവുന്നതാണ്.

◆ 7-ാം വകുപ്പിലെ വ്യവസ്ഥകളോ, അല്ലെങ്കിൽ 24-ാം വകുപ്പിന്റെ ഉപവകുപ്പുകൾ (2) പ്രകാരം പുറപ്പെടുവിച്ച ഏതെങ്കിലും ഉത്തരവ് ലംഘിക്കുകയോ, ലംഘിക്കാൻ പ്രേരിപ്പിക്കുകയോ ചെയ്യുന്നവർ പരമാവധി 3 വർഷം തടവിനോ, പരമാവധി 6 ലക്ഷം രൂപ വരെ പിഴയടക്കാനോ, രണ്ടിനും കൂടിയോ ശിക്ഷിക്കപ്പെടുന്നതായിരിക്കും

കേരള ജൈവവൈവിധ്യ ചട്ടങ്ങൾ 2008

ജൈവവൈവിധ്യ ആക്ട് 2002 ജൈവവൈവിധ്യ ചട്ടങ്ങൾ 2004 എന്നിവയുടെ ചുവട് പിടിച്ച് 2008-ലാണ് സംസ്ഥാന ജൈവവൈവിധ്യ ചട്ടങ്ങൾക്ക് രൂപം നൽകിയത്. (G.O. (P) No. 1/2008/Env. തീയതി 10 ജൂൺ 2008, S.R.O. No.602/2008). 1 മുതൽ 23 വരെ ചട്ടങ്ങളിലും ഉപചട്ടങ്ങളിലും പറഞ്ഞിട്ടുള്ള ചട്ടങ്ങൾ അനുസരിച്ച് പ്രവർത്തനങ്ങൾ മുന്നോട്ട് കൊണ്ടു പോകുക എന്നതാണ് സംസ്ഥാന ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡിന്റെ കർത്തവ്യം. ജൈവവൈവിധ്യ സംരക്ഷണം, അതിന്റെ സുസ്ഥിര ഉപയോഗം, ജൈവ വസ്തുക്കളുമായി ബന്ധപ്പെട്ട അന്വേഷണ പഠനങ്ങൾ പ്രാപ്തമാക്കൽ, അതിലൂടെ ആർജ്ജിതമാക്കപ്പെടുന്ന പ്രയോജനങ്ങളുടെ/ ഗുണത്തിന്റെ/ ധനത്തിന്റെ തുല്യവും നീതിപൂർവ്വകവുമായ പങ്കുവയ്ക്കൽ എന്നിവ കാലാകാലങ്ങളിൽ നടത്തി ജൈവവൈവിധ്യം ഭാവി തലമുറകൾക്ക് കൂടി അവകാശപ്പെട്ടതാണെന്ന കാഴ്ചപ്പാടോടെ ജൈവവൈവിധ്യ പരിരക്ഷണവും പരിപാലനവും നടത്തുന്നതിന്റെ പൂർണ്ണ ചുമതല സംസ്ഥാന തലത്തിൽ ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡിനും പ്രാദേശിക തലത്തിൽ ജൈവവൈവിധ്യ പരിപാലന സമിതികൾക്കും മാത്രമായിരിക്കും.

കേരള സർക്കാരിന്റെ ജൈവവൈവിധ്യ ചട്ടങ്ങൾ 2008 പ്രകാരമുള്ള ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡിന്റെ ചുമതലകളും പ്രവർത്തനങ്ങളും

1. കേന്ദ്രസർക്കാർ കാലാകാലങ്ങളിൽ പുറപ്പെടുവിക്കുന്ന ജൈവവൈവിധ്യവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട നിർദ്ദേശങ്ങൾക്കും മറ്റു കാര്യങ്ങൾക്കും അനുസൃതമായി സംസ്ഥാന സർക്കാരിന് വേണ്ട ഉപദേശങ്ങൾ യഥാവിധി യഥാസമയം നൽകുകയാണ് സംസ്ഥാന ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡിന്റെ പ്രധാനമായ ചുമതല.

ഇതിലുൾപ്പെടുന്ന മൂന്ന് പ്രധാന മേഖലകളാണ് ജൈവവൈവിധ്യ സംരക്ഷണ പ്രവർത്തനങ്ങൾ, ജൈവവൈവിധ്യവും അതുമായി ബന്ധപ്പെട്ട പരമ്പരാഗത അറിവുകളുടെ സംരക്ഷണം പ്രാപ്തമാക്കൽ, അതിലൂടെ ആർജ്ജിതമാകുന്ന പ്രയോജനങ്ങളുടെ/ ഗുണത്തിന്റെ/ ധനത്തിന്റെ തുല്യവും നീതിപൂർവ്വകവുമായ പങ്കുവയ്ക്കൽ.

2. ജൈവവൈവിധ്യവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട വിഷയങ്ങളിൽ സംസ്ഥാന സർക്കാരിന്റെ വിവിധ വകുപ്പുകൾക്ക് വേണ്ട മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങൾ നൽകുക.
  3. ഭാരതീയ പാഠൻമാർക്ക് ജൈവവിഭവങ്ങളെ വാണിജ്യാടിസ്ഥാനത്തിൽ ഉപയോഗിക്കുമ്പോൾ അതിന് വേണ്ട മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങളും അനുമതിയും സംസ്ഥാന തലത്തിൽ നൽകുക.
  4. കാലാകാലങ്ങളിൽ സംസ്ഥാനതലത്തിൽ നടപ്പാക്കേണ്ട ജൈവവൈവിധ്യ തന്ത്രങ്ങളും, കർമ്മ പരിപാടികളുടെ തയ്യാറാക്കലും, നടപ്പാക്കലും.
  5. ജൈവവൈവിധ്യവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട കർമ്മപദ്ധതികൾ, ഗവേഷണ പ്രവർത്തനങ്ങൾ എന്നിവ നടപ്പാക്കുക.
  6. വളരെയേറെ പ്രാധാന്യമുള്ള ജൈവജാതികളുടെ, ജനിതകഘടകങ്ങളുടെ ആവാസവ്യവസ്ഥകളുടെ, സംരക്ഷണം ഉറപ്പാക്കുക.
  7. ജൈവവൈവിധ്യവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട അറിവുകളുടെ ശേഖരണം, സംരക്ഷണം, സുസ്ഥിര ഉപയോഗം, ബനിഫിറ്റ് ഷെയറിംഗ് എന്നീ രംഗങ്ങളിൽ ലഭ്യമാകുന്ന സാങ്കേതിക അറിവുകൾ, അതിന്റെ കണക്കുകൾ എന്നിവയുടെ പ്രസിദ്ധീകരണം.
  8. കേരളസംസ്ഥാനത്തിന്റെ ജൈവവൈവിധ്യത്തെ കുറിച്ചുള്ള സമ്പൂർണ്ണ ഡേറ്റാ ബേസ് ഉണ്ടാക്കുക.
- ഇപ്രകാരം 30 ഓളം ചുമതലകളാണ് ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡിൽ നിക്ഷിപ്തമാക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നത്.

പ്രാദേശിക ജൈവവൈവിധ്യത്തിന്റെ കാവലാൾ

എല്ലാ ജൈവവൈവിധ്യ പരിപാലന സമിതികളും അതത് ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത്/ മുൻസിപ്പാലിറ്റി/ കോർപ്പറേഷൻ പരിധിക്കുള്ളിൽ വരുന്ന ജൈവവിഭവങ്ങളുടെ കാവലാളായി പ്രവർത്തിക്കേണ്ടവരാണെന്ന് സർക്കാർ ഉത്തരവ് നൽകിയിട്ടുണ്ട്.

ജൈവവൈവിധ്യ പൈതൃക സ്ഥാനങ്ങൾ

(Biodiversity Heritage sites-BHS)

ജൈവവൈവിധ്യ ആക്ട് 2002 വകുപ്പ് 37 പ്രകാരമാണ് പൈതൃക സ്ഥാനങ്ങൾ രൂപീകരിക്കേണ്ടത്. പ്രാദേശിക ജൈവസമ്പന്നത അധികരിച്ച പ്രദേശങ്ങൾ, വംശനാശ ഭീഷണി നേരിടുന്ന ജീവജാലങ്ങളുടെയും, ആവാസ വ്യവസ്ഥകളുടെയും നിലനിൽപ്പിനായാ മായ ജൈവജാതികളുടെയും, പരിണാമ പ്രാധാന്യമുള്ള ജീവജാലങ്ങൾ നിലനിൽക്കുന്നതും, പരിസ്ഥിതലോല ആവാസകേന്ദ്രങ്ങൾ നിലനിൽക്കുന്നതും, വളർത്തുന്നതും, കൃഷി ചെയ്യുന്നതുമായ ജീവജാലങ്ങളുടെ പൂർവ്വിക ഗണത്തിൽപ്പെട്ടതും, വന്യബന്ധുക്കളുമായ ജീവജാലങ്ങൾ നിലനിൽക്കുന്നതുമായ അതീവ ജൈവവൈവിധ്യ പ്രാധാന്യമുള്ള പ്രദേശമാണ് പൈതൃക സ്ഥാനങ്ങളായി പരിഗണിക്കേണ്ടത്. സാംസ്കാരികവും, ബൗദ്ധികപരവുമായ മൂല്യങ്ങളുടെയും മനുഷ്യചരിത്രവുമായി ബന്ധമുള്ളതോ അല്ലാത്തതോ ആയ സാംസ്കാരിക വൈവിധ്യം നിലനിർത്തുന്ന ഫോസിൽ തട്ടുകളുള്ള പ്രദേശങ്ങൾ പൈതൃക സ്ഥാനങ്ങളായി പരിഗണിക്കാവുന്നതാണ്. നിലവിലുള്ള മറ്റേതെങ്കിലും നിയമങ്ങൾക്ക് കോട്ടം തട്ടാത്ത രീതിയിൽ സംസ്ഥാന സർക്കാരിന് തദ്ദേശ സ്ഥാപനങ്ങളുമായി കൂടിയാലോചിച്ച് ഇത്തരം പ്രദേശങ്ങളെ പൈതൃക സ്ഥാനങ്ങളായി ആയി ഓദ്യോഗിക ഗസറ്റിൽ വിജ്ഞാപനം ചെയ്യാവുന്നതാണ്.

ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡിന്റെ പ്രവർത്തന നേട്ടങ്ങൾ

1. ജനകീയ ജൈവവൈവിധ്യ രജിസ്റ്റർ

1.1 59. തദ്ദേശസ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് ജനകീയ ജൈവവൈവിധ്യ രജിസ്റ്റർ തയ്യാറാക്കുന്നതിന് വേണ്ടിയുള്ള പരിശീലനം നൽകി.

1.2 38 തദ്ദേശസ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളിൽ ജൈവവൈവിധ്യ രജിസ്റ്റർ തയ്യാറാക്കൽ പൂർത്തീകരിക്കപ്പെട്ടു. ഇതുവരെ കേരളത്തിൽ ആകെ 892 ജൈവവൈവിധ്യ രജിസ്റ്ററുകളാണ് പൂർത്തിയാക്കിയിട്ടുള്ളത്.

1.3 ജനകീയ ജൈവവൈവിധ്യ രജിസ്റ്ററുകൾ പരിഷ്കരിക്കുന്നതിന്റെ നടപടികൾ മുന്നേറുന്നു. സാങ്കേതിക സഹായ ഗ്രൂപ്പുകളുടെയും തദ്ദേശസ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളുടെയും ബി.എം.സി അംഗങ്ങളുടെയും മറ്റ് തല്പര കക്ഷികളുടെയും പങ്കാളിത്തത്തോടെയാണ് രജിസ്റ്റർ പരിഷ്കരിക്കുന്നത്.

1.4 ജനകീയ ജൈവവൈവിധ്യ രജിസ്റ്റർ ഡിജിറ്റൽ രൂപത്തിലാക്കുന്നതിന് കേന്ദ്ര സർക്കാരിന്റെ കീഴിൽ പ്രവർത്തിക്കുന്ന ദേശീയ ഇൻഫോർമാറ്റിക് സെന്ററിന്റെ സഹായത്തോടെ ഒരു നൂതന സോഫ്റ്റ് വെയർ തയ്യാറാക്കിയിട്ടുണ്ട്.

2. ജൈവവൈവിധ്യ പരിപാലന സമിതി (ബി.എം.സി) പുനഃസംഘടന

കേരളത്തിലെ 1034 തദ്ദേശസ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളിലും ബി.എം.സി കൾ രൂപീകരിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഇതിൽ 1030 ബി.എം.സി.കളുടെ പുനഃസംഘടന പൂർത്തീകരിച്ചു.

3. ജൈവവൈവിധ്യ ക്ലബ്ബ്

3.1 275 ജൈവവൈവിധ്യ ക്ലബ്ബുകൾ 2017-18 കാലയളവിൽ പുതിയതായി രജിസ്റ്റർ ചെയ്തു. കേരളത്തിൽ ആകെ 1544 ജൈവവൈവിധ്യ ക്ലബ്ബുകൾ ഇപ്പോൾ നിലവിലുണ്ട്.

3.2 ജൈവവൈവിധ്യത്തിൽ കുടുതൽ അവബോധം നൽകുന്നതിനായി 14 ജില്ലകളിലെ ജൈവവൈവിധ്യ ക്ലബ്ബുകളുടെ കോർഡിനേറ്റർമാരെ ഉൾക്കൊള്ളിച്ചു കൊണ്ടുള്ള ശിൽപശാല നടത്തി.

3.3 140 ജൈവവൈവിധ്യ ക്ലബ്ബുകൾക്ക് 5000 രൂപ വീതം ജൈവവൈവിധ്യ സംരക്ഷണ പ്രവർത്തനങ്ങൾ നടപ്പാക്കാനായി നൽകി.

4. ഗവേഷണ ഫെല്ലോഷിപ്പുകൾ

ജൈവവൈവിധ്യവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ഗവേഷണ പ്രവർത്തനങ്ങൾക്ക് 2017-18 -ൽ 16 ഡോക്ടറൽ ഫെല്ലോഷിപ്പും 2 പോസ്റ്റ് ഡോക്ടറൽ ഫെല്ലോഷിപ്പും നൽകി.

5. കുട്ടികളുടെ ജൈവവൈവിധ്യ കോൺഗ്രസ്സ്

5.1 പത്താമത് കുട്ടികളുടെ ജൈവവൈവിധ്യ കോൺഗ്രസ്സ് തിരുവനന്തപുരത്ത് സംഘടിപ്പിച്ചു.

5.2 കുട്ടികൾക്കായുള്ള ജില്ലാതല സംസ്ഥാനതല മത്സരങ്ങൾ, ജൈവവൈവിധ്യ റാലി എന്നിവ നടത്തി.

6. ജൈവവൈവിധ്യ രഥം

കെ.എസ്.ആർ.ടി.സിയും ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡും സംയുക്തമായി നിർമ്മിച്ച പ്രദർശന വാഹനം 'ജൈവ വൈവിധ്യ രഥം' വിവിധ ജില്ലകളിൽ സഞ്ചരിച്ച് ജൈവവൈവിധ്യ പ്രദർശനം നടത്തി. ജൈവവൈവിധ്യത്തെക്കുറിച്ചുള്ള അവബോധം പൊതുജനങ്ങൾക്ക്, പ്രത്യേകിച്ച് കുട്ടികൾക്ക് നൽകാൻ ഇതിലൂടെ സാധിച്ചു.

7. ജൈവവൈവിധ്യ പാർക്ക്/മ്യൂസിയം

ജൈവവൈവിധ്യ പാർക്കിന്റെ/മ്യൂസിയത്തിന്റെ നിർമ്മാണം തിരുവനന്തപുരം ജില്ലയിലെ വള്ളക്കടവിലുള്ള പൈതൃക കെട്ടിടത്തിൽ കേരള സയൻസ് & ടെക്നോളജി മ്യൂസിയത്തിന്റെ സഹായ സഹകരണത്തോടെ നിർമ്മാണം പുരോഗമിക്കുന്നു.

8. ഗ്രീൻ ലൈഫ്

'ഗ്രീൻലൈഫ്' എന്ന പേരിൽ വാർത്താ പത്രിക പ്രസിദ്ധീകരിച്ചു. ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡിന്റെ പ്രവർത്തനങ്ങൾ, ജൈവവൈവിധ്യവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട കാലിക പ്രസക്തിയുള്ള വാർത്തകൾ ജൈവവൈവിധ്യ രംഗത്ത് വിജയകരമായി പൂർത്തിയാക്കിയ പഠനങ്ങൾ, മാതൃകകൾ തുടങ്ങിയവയാണ് ഗ്രീൻലൈഫിൽ ഉൾക്കൊള്ളിച്ചിട്ടുള്ളത്

9. ഹരിതവാണി

ആൾ ഇന്ത്യ റേഡിയോയുമായി ചേർന്ന് 'ഹരിതവാണി' എന്ന പേരിൽ ജൈവവൈവിധ്യ സംരക്ഷണവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ബോധവൽക്കരണം, സന്ദേശങ്ങൾ, ആഘോഷങ്ങൾ, പരമ്പരാഗത അറിവുകൾ, വിദഗ്ദ്ധരുമായുള്ള അഭിമുഖം, ചിത്രീകരണങ്ങൾ തുടങ്ങിയവ സംപ്രേഷണം ചെയ്തു.

10. ലോക പരിസ്ഥിതി ദിനം

ലോക പരിസ്ഥിതിദിനാഘോഷം ജൂൺ 5 2017 ന് തിരുവനന്തപുരത്ത് സംഘടിപ്പിച്ചു. ആഘോഷത്തിന്റെ ഭാഗമായി വെള്ളായണി തടാകത്തിന് ചുറ്റും വൃക്ഷത്തെകൾ നട്ടു.

11. ലോക ജൈവവൈവിധ്യ ദിനം

ജൈവവൈവിധ്യദിനം മേയ് 22 ന് സമുച്ചിതമായി ആഘോഷിച്ചു. 'ജൈവവൈവിധ്യവും സുസ്ഥിര വിനോദ സഞ്ചാരവും' എന്നതായിരുന്നു പ്രധാന ചർച്ചാവിഷയം. ഇതിന്റെ ഭാഗമായി തിരുവനന്തപുരം ജില്ലയിലെ ശംഖുമുഖം ബീച്ചിൽ കടലോര ശുചിത്വ പരിപാടി (Beach cleaning) നടത്തി. കൂടാതെ 'Green Images' (ഹരിത ബിംബം) എന്ന പേരിൽ ഡിജിറ്റൽ ഫോട്ടോഗ്രാഫി മത്സരം സംഘടിപ്പിച്ചു. ഏറ്റവും നല്ല ഫോട്ടോകൾക്ക് പുരസ്കാരം നൽകി ആദരിച്ചു. കുട്ടികൾക്ക് വേണ്ടി പാലോട് ജവഹർലാൽ നെഹ്റു ട്രോപ്പിക്കൽ ബൊട്ടാണിക് ഗാർഡനുമായി ചേർന്ന് ആവാസവ്യവസ്ഥകളിലും ആവാസവ്യവസ്ഥയ്ക്ക് പുറത്തും കൊണ്ടുവന്ന് സംരക്ഷിക്കാൻ അനുയോജ്യമായ സസ്യജാതികളുടെ സംരക്ഷണ പ്രവർത്തനരീതികളെക്കുറിച്ച് വിജ്ഞാന വ്യാപന പ്രവർത്തനങ്ങൾ നടത്തി.

12. ബി.എം.സി.ശാക്തീകരണം

ബി.എം.സി.കളുടെ ശാക്തീകരണം ലക്ഷ്യമിട്ടുകൊണ്ട് ഒരു ത്രിദിന ശിൽപശാല തൃശൂരിലെ കിലയുമായി ചേർന്ന് സംഘടിപ്പിച്ചു. ഇതിന്റെ ഭാഗമായി പരിശീലകർക്ക് പരിശീലനം നൽകാനുള്ള നൈപുണ്യ വികസന പരിപാടികൾ സംഘടിപ്പിച്ചു. കൂടാതെ സംസ്ഥാന തലത്തിലും, ജില്ലാതലത്തിലും ബി.എം.സി.കൾക്കായി ശില്പശാലകൾ സംഘടിപ്പിച്ചു. സംസ്ഥാന തലത്തിൽ ബി.എം.സി. യുടെ ശാക്തീകരണവും, മാതൃകാ ബി.എം.സി.കൾക്ക് രൂപം നൽകുകയുമായിരുന്നു പ്രസ്തുത ശിൽപശാലകളിലൂടെ ലക്ഷ്യമിട്ടത്.

13. എ.ബി.എസ് (Access and Benefit Sharing) നെക്കുറിച്ചുള്ള ബോധവൽകരണം

ജൈവവിഭവങ്ങൾ വാണിജ്യപരമായി ഉപയോഗിക്കുമ്പോൾ പാലിക്കേണ്ട ജൈവവൈവിധ്യ ആക്ട് 2002, ജൈവ വൈവിധ്യ ചട്ടം 2004 കേരളത്തിലെ ജൈവവൈവിധ്യ ചട്ടം 2008 എന്നിവയിലെ മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങളെക്കുറിച്ച് കൂടുതൽ അറിവ് പകരാനും ആകൃഷ്ടരും ചട്ടങ്ങളും നടപ്പിലാക്കുമ്പോൾ വ്യാപാരരംഗത്ത് എന്തെല്ലാം മുൻകരുതലുകൾ ഉണ്ടാവണം, ജൈവവിഭവങ്ങൾ വാണിജ്യടിസ്ഥാനത്തിൽ ഉപയോഗിക്കുമ്പോൾ അതിൽ നിന്ന് ലഭ്യമാകുന്ന പ്രയോജനങ്ങളുടെ/ഗുണത്തിന്റെ/ധനത്തിന്റെ തുല്യവും നീതിപൂർവ്വകവുമായ പങ്കുവയ്ക്കൽ എങ്ങനെ നടത്താം, അതിനുള്ള മാനദണ്ഡങ്ങൾ, കേന്ദ്ര വനം- പരിസ്ഥിതി കാലാവസ്ഥാ വ്യതിയാന മന്ത്രാലയം കാലാകാലങ്ങളിൽ പുറത്തിറക്കിയിട്ടുള്ള മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങൾ/ വിജ്ഞാപനങ്ങൾ, ലോകത്തെമ്പാടും ഉണ്ടായിട്ടുള്ള ABS മാതൃകകൾ തുടങ്ങിയ വിഷയങ്ങളിൽ കൂടുതൽ അവബോധം നൽകാനായി ഔഷധനിർമ്മാണ വ്യാപാര രംഗത്ത് പ്രവർത്തിക്കുന്ന 35 സ്ഥാപനങ്ങളിലെ പ്രതിനിധികളുമായി ചർച്ച നടത്തി.

14. കടലുണ്ടി വള്ളിക്കുന്ന് കമ്മ്യൂണിറ്റി റിസർവ്വ്, സെൻട്രൽ മറൈൻ ഫിഷറീസ് റിസർച്ച് ഇൻസ്റ്റിറ്റ്യൂട്ട് (CMFRI) മായി ചേർന്ന് കടലുണ്ടി വള്ളിക്കുന്ന് കമ്മ്യൂണിറ്റി റിസർവിലെ ജൈവവൈവിധ്യത്തിന്റെ തൽസ്ഥിതിയെക്കുറിച്ച് പഠനം നടത്തി അതിന്റെ സംരക്ഷണത്തിനുവേണ്ടിയുള്ള തുടർ പ്രവർത്തനങ്ങൾ മുന്നോട്ടുകൊണ്ടുപോകാനുള്ള പദ്ധതി ആരംഭിച്ചു.

15. ജൈവവൈവിധ്യ പൈതൃക സ്ഥാനങ്ങൾ

കൊല്ലം ജില്ലയിലെ ആശ്രാമത്ത് നിലവിലുള്ള കണ്ടൽക്കാടുകളുടെയും, തൃശൂർ ജില്ലയിലെ കലശമലയിൽ ഉള്ള കാവിനെയും അവിടെ പ്രധാനമായി കാണപ്പെടുന്ന വംശനാശഭീഷണി നേരിടുന്ന വാതംകൊല്ലി മരങ്ങളുടെയും (Syzygium travancoricum) സംരക്ഷണം ഉറപ്പ് വരുത്തുന്നതിന് ഈ രണ്ടു പ്രദേശങ്ങളേയും ജൈവവൈവിധ്യ പൈതൃകസ്ഥാനമാക്കി പ്രഖ്യാപിക്കാനുള്ള നടപടികൾ പൂർത്തിയാക്കി വരുന്നു.

16. വിദഗ്ധസമിതി സംഗമം

സംസ്ഥാനതലത്തിൽ ജൈവവൈവിധ്യവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട നിലവിലുള്ള കർമ്മപരിപാടികൾ പരിഷ്കരിച്ച് ആസൂത്രണം ചെയ്ത് നടപ്പാക്കാനുള്ള വിദഗ്ധ സമിതി സംഗമം നടപ്പാക്കുകയും പുതിയ കർമ്മപരിപാടികൾക്ക് രൂപം നൽകുകയും ചെയ്തു.

17. പോലീസ് ക്യാമ്പുകളിലെ ജൈവവൈവിധ്യ പഠനം

പത്തനംതിട്ട, തൃശൂർ, പാലക്കാട്, മലപ്പുറം ജില്ലകളിലെ എഴ് പോലീസ് ക്യാമ്പുകളിൽ സസ്യജാതികളുടെ നിലവിലുള്ള വൈവിധ്യത്തെക്കുറിച്ചുള്ള പഠനം നടത്തി പഠന വിവരങ്ങൾ ഉൾപ്പെടുത്തി കൊണ്ട് പുസ്തകം

പ്രസിദ്ധീകരണത്തിനായി തയ്യാറാക്കിവരുന്നു.

18. വെബ് പോർട്ടൽ

സംസ്ഥാന ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡിന്റെ വെബ്പോർട്ടലിൽ ജൈവവൈവിധ്യത്തെക്കുറിച്ച് നാളിതുവരെ നടത്തിയ പഠനങ്ങളെ ആസ്പദമാക്കി ദ്വിതീയ തലത്തിൽ ശേഖരിച്ച വിവരങ്ങൾ ലഭ്യമാക്കിയിട്ടുണ്ട്. പൊതുജനങ്ങളിൽ ജൈവവൈവിധ്യ സംരക്ഷണത്തെക്കുറിച്ചും അതിന്റെ സുസ്ഥിര ഉപയോഗത്തെക്കുറിച്ചും അവബോധം ഉണ്ടാക്കുകയാണ് ലക്ഷ്യം.

19. കാവുകളിലെ ജൈവവൈവിധ്യ പഠനം

കേരളത്തിലെ 14 ജില്ലകളിലെ നിലവിലുള്ള കാവുകൾ, അവിടെ നിലനിൽക്കുന്ന ജൈവവൈവിധ്യം എന്നിവയെക്കുറിച്ച് പഠനങ്ങൾ നടത്തി റിപ്പോർട്ട് തയ്യാറാക്കി വരുന്നു. റിപ്പോർട്ട് പൂർത്തിയായലുടൻ സർക്കാരിന് സമർപ്പിക്കുന്നതാണ്.

നടപ്പാക്കിയ പദ്ധതികളുടെ അവലോകനവും റിപ്പോർട്ടും

I. ജൈവവൈവിധ്യ പരിപാലന സമിതി (ബി.എം.സി)കളുടെ ശാക്തീകരണം

• ജൈവവൈവിധ്യ പരിപാലന സമിതികളുടെ ശാക്തീകരണത്തിനായി ജില്ലാതലത്തിൽ ശിൽപശാലകൾ നടത്തി. 14 ജില്ലകളിലെയും ജില്ലാ പഞ്ചായത്തുകളുടെ സഹകരണത്തോടെയാണ് ശാക്തീകരണ പരിപാടികൾക്ക് രൂപം നൽകി നടപ്പാക്കിയത്. എല്ലാ ജില്ലകളിലുമായി 19 ശിൽപശാലകളാണ് സംഘടിപ്പിച്ചത്. 13 ജൂൺ 2017-ൽ വയനാട് ജില്ലയിൽ ആരംഭിച്ച ശിൽപശാല 2017 ആഗസ്റ്റ് 1 ന് തൃശ്ശൂരിൽ വച്ച് പൂർത്തിയാക്കി.

• സംസ്ഥാനത്തെ 1034 ബി.എം.സികളിൽ ഏകദേശം 70 ശതമാനത്തോളം ശിൽപശാലയിൽ ഊർജ്ജസ്വലതയോടെ പങ്കെടുക്കുകയുണ്ടായി. പ്രസ്തുത ശിൽപശാലയ്ക്ക് നേതൃത്വം നൽകിയത് ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡിന്റെ ചെയർമാനും, മെമ്പർ സെക്രട്ടറിയുമാണ്. ശിൽപശാലയിൽ ബി.എം.സിയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട വൈവിധ്യമാർന്ന, ഏറെ പ്രാധാന്യമുള്ള വിഷയങ്ങളിൽ ആഴത്തിലുള്ള ചർച്ചകൾ നടന്നു. ഇതിൽ പ്രധാനമായി ചർച്ച ചെയ്യപ്പെട്ട വിഷയങ്ങൾ-

1. ജൈവവൈവിധ്യ ആക്ട് 2002, ജൈവവൈവിധ്യ ചട്ടങ്ങൾ 2004, കേരള സംസ്ഥാന ജൈവവൈവിധ്യ ചട്ടങ്ങൾ 2008 എന്നീ അതീവ പ്രാധാന്യമുള്ള വിഷയങ്ങളിൽ ഊന്നിക്കൊണ്ടുള്ള ചർച്ചകളും, സംവാദങ്ങളുമാണ് നടന്നത്.
2. പ്രസ്തുത ആക്ട്, ചട്ടങ്ങൾ എന്നിവകളെ കൂടുതൽ അടുത്തറിയാനുള്ള ബോധവൽകരണമായിരുന്നു നൽകിയത്.
3. ജൈവവൈവിധ്യ ആക്ട് പ്രകാരം, ബി.എം.സി നിയമപ്രകാരമുള്ള നിബന്ധനകൾക്കനുസൃതമായി പ്രവർത്തിക്കുന്ന (Statutory Body) സമിതിയാണെന്നും അതിന്റെ പ്രവർത്തനങ്ങളെയും ചുമതലകളെയും അധികാരങ്ങളെയും കുറിച്ച് ശിൽപശാലയിലൂടെ വിശദമായ ബോധവൽകരണം നടത്തി.
4. ആക്ട് പ്രകാരം നൽകപ്പെട്ട അധികാരങ്ങളും, ചുമതലകളും വളരെ വ്യക്തയോടെ, ജൈവവൈവിധ്യ സംരക്ഷണം, അതിന്റെ സുസ്ഥിര ഉപയോഗം, അതിലൂടെ ആർജ്ജിതമാക്കപ്പെടുന്ന ഗുണങ്ങളുടെ/ പ്രയോജനങ്ങളുടെ/ ധനത്തിന്റെ തുല്യവും നീതിപൂർവ്വകവുമായ പങ്കുവയ്ക്കൽ എങ്ങനെ നടപ്പാക്കണം എന്നതും ശിൽപശാലയിൽ വിശദമായി ചർച്ചചെയ്ത് പരസ്പരം മനസ്സിലാക്കാൻ ശ്രമിച്ചു.
5. ഒരു ഗ്രാമപഞ്ചായത്തിന്റെ/ മുനിസിപ്പാലിറ്റി/ കോർപ്പറേഷന്റെ ജൈവവൈവിധ്യ സംരക്ഷണത്തിന്റെ പൂർണ്ണ ചുമതല അതത് ബി.എം.സിക്കാണെന്ന ധാരണ ഊട്ടി ഉറപ്പിക്കാനും ഒപ്പം നിയമപരമായി ബി.എം.സിക്ക് ഇടപെടാൻ കഴിയുന്ന മേഖലകളെക്കുറിച്ചുള്ള വ്യക്തത നൽകാനും ശിൽപശാല ഉപകരിച്ചു.
6. ശിൽപശാലയിൽ നിന്ന് ഉയർന്നു വന്ന സംശയങ്ങൾ ദുരീകരിക്കാൻ ശിൽപശാലയുടെ സമാപന പരിപാടിയിൽ സംഘടിപ്പിച്ച ഓപ്പൺ ഫോറം (തുറന്ന ചർച്ച) വേദിയായി.

ശ്രീ. കെ.വി ഗോവിന്ദൻ, മെമ്പർ ഡി.പി.സി, കണ്ണൂർ ചർച്ച നയിക്കുന്നു

ശിൽപശാലയുടെ സംക്ഷിപ്ത വിവരം

ക്രമ നം.	ജില്ല	പരിശീലന തീയതി	ആകെ ബി.എം.സി കൾ	പങ്കെടുത്ത ബി.എം.സി കൾ	ശതമാനം
1	തിരുവനന്തപുരം	24.07.2017	78	52	66.7%
2	കൊല്ലം	04.07.2017	73	36	49.3%
3	പത്തനംതിട്ട	07.07.2017	57	54	94.7%
4	ആലപ്പുഴ	18.07.2017	78	41	52.6%
5	കോട്ടയം	20.07.2017	77	52	67.5%
6	ഇടുക്കി	27.07.2017	54	38	70.4%
7	എറണാകുളം	11.07.2017 & 12.07.2017	96	69	71.9%
8	തൃശ്ശൂർ	01.08.2017	94	39	41.5%
9	പാലക്കാട്	27.06.2017 & 28.06.2017	95	60	63.2%
10	മലപ്പുറം	29.06.2017 & 30.06.2017	106	90	84.9%
11	കോഴിക്കോട്	15.06.2017 & 16.06.2017	78	67	85.9%
12	വയനാട്	13.06.2017	26	22	84.6%
13	കണ്ണൂർ	20.06.2017 & 21.06.2017	81	68	83.9%
14	കാസർഗോഡ്	14.06.2017	41	35	85.4%
		ആകെ	1034	723	69.9%

ശാക്തീകരണ ശിൽപശാലയുടെ നേട്ടങ്ങൾ

1. സംയോജിത ബി.എം.സി

1.1 കോഴിക്കോട് ജില്ലയിലെ കുുന്നമംഗലം ബ്ലോക്ക് പഞ്ചായത്തിൽ 8 ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകളെ ചേർത്തു കൊണ്ടുള്ള സംയോജിത ബി.എം.സിക്ക് രൂപം നൽകി.

1.2 ഇതിലുൾപ്പെട്ട 8 ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകളാണ് കുുന്നമംഗലം, കരുവട്ടൂർ, പെരുവയൽ, പെരുമണ്ണ, മാവൂർ, ചാത്തമംഗലം, കൊടിയത്തൂർ, കാരാശ്ശേരി.

1.3 ഓരോ ബി.എം.സികൾ വാർഡ്തലത്തിൽ അവരുടെ അധികാര പരിധിയിൽ പരിസ്ഥിതി കാവൽ സംഘങ്ങളായി പ്രവർത്തിക്കാനുള്ള ഉത്തരവിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ പ്രവർത്തനങ്ങൾ നടപ്പാക്കി.

1.4 പരിസ്ഥിതി/ ജൈവവൈവിധ്യ സംരക്ഷണരംഗത്ത് പ്രായോഗികമായി നടത്തേണ്ട പ്രവർത്തനങ്ങളെക്കുറിച്ച് ആഴത്തിലുള്ള ബോധവൽകരണം നടത്തി.

1.5 8 ഗ്രാമപഞ്ചായത്തിലും സംയോജിതമായ രീതിയിൽ ജൈവവൈവിധ്യാധിഷ്ഠിത കർമ്മ പരിപാടികൾ ആസൂത്രണം ചെയ്തു നടപ്പാക്കുക എന്നതായിരുന്നു മുഖ്യ ലക്ഷ്യം. ഇതിന്റെ ഭാഗമായി 'ജീവൻ 2020' എന്ന പദ്ധതിയ്ക്ക് 28.08.2017 ൽ ആരംഭം കുറിച്ചു.

1.6 തുടർന്ന് പല ബി.എം.സികളും അവരവരുടെ അധികാര പരിധിയിൽ വരുന്ന പ്രദേശങ്ങളിൽ പ്രാദേശിക തലത്തിൽ ജൈവവൈവിധ്യ പ്രവർത്തനങ്ങൾ നടത്താൻ സന്നദ്ധരായി. കൂടാതെ അവരവരുടെ പ്രദേശങ്ങളിൽ അതിസമ്പന്നമായ ജൈവവൈവിധ്യയിടങ്ങൾ കണ്ടെത്തി അവ പൈതൃക സ്ഥാനങ്ങളായി സംരക്ഷിക്കാനും

തീരുമാനിച്ചു.

1.7 കരുനാഗപ്പള്ളി മുനിസിപ്പാലിറ്റി ബി.എം.സി. 'എന്റെ ഗ്രാമം' എന്ന പേരിൽ 'മാലിന്യമുക്ത കേശവപുരം' എന്ന പദ്ധതിക്ക് രൂപം നൽകി നടപ്പിലാക്കാൻ തീരുമാനിച്ചു. ഈ പദ്ധതിയിലൂടെ ലക്ഷ്യമിടുന്നത് - മാലിന്യ സംസ്കരണം, വനവൽകരണം, ജൈവകൃഷി, കുളം, കനാലുകൾ തുടങ്ങിയ ജലീയപരിസ്ഥിതി (Wetlandecosystem) വ്യവസ്ഥയുടെ സംരക്ഷണം. ഈ സംരക്ഷണ പ്രക്രിയയ്ക്ക് 2017 ജൂലായ് 16 ന് തുടക്കം കുറിച്ചു.

1.8 എറണാകുളം ജില്ലാ പഞ്ചായത്തിന്റെ നേതൃത്വത്തിൽ ജില്ലയിൽ ഉൾപ്പെട്ട എല്ലാ ബി.എം.സികളെയും സംയോജിപ്പിച്ചുകൊണ്ട് പെരിയാർ നദി സംരക്ഷണം- പുനഃരുജ്ജീവനം എന്ന പേരിൽ ഒരു പദ്ധതിക്ക് രൂപം നൽകി. പെരിയാർ നദീതീരത്തെ ബി.എം.സികളെ സംയോജിപ്പിച്ച് കൊണ്ടാണ് പ്രവർത്തനം ആരംഭിക്കുന്നത്.

മാതൃകാ ജൈവവൈവിധ്യ പരിപാലന സമിതികൾ (ബി.എം.സികൾ)

- 2017-ൽ സംസ്ഥാന ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡിന്റെ ഒരു സുപ്രധാന തീരുമാനമായിരുന്നു മാതൃക ബി.എം. സികൾക്ക് രൂപം നൽകിക്കൊണ്ട് സ്തുത്യർഹമായ ജൈവവൈവിധ്യ പ്രവർത്തനങ്ങൾ നടത്തുക എന്നത്. നിയമാനുസൃതമായി പ്രവർത്തിക്കാൻ കഴിയുന്ന ബി.എം.സികൾ ജൈവവൈവിധ്യ ആക്ട് 2002 (സെക്ഷൻ 41), ജൈവവൈവിധ്യ ചട്ടങ്ങൾ 2004 (ചട്ടങ്ങൾ 22, അനുബന്ധ ചട്ടങ്ങൾ 2-11), കേരള സംസ്ഥാന ചട്ടങ്ങൾ 2008 (ചട്ടങ്ങൾ 1-17) എന്നിവയ്ക്ക് അനുസൃതമായുള്ള പ്രവർത്തനങ്ങളാണ് നടത്തുന്നത്.
- ഇതിലൂടെയുണ്ടായ മുഖ്യ വിഷയങ്ങളാണ് ജൈവവൈവിധ്യവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട നാട്ടറിവുകളുടെ ശേഖരണം, സംരക്ഷണം, സുസ്ഥിര ഉപയോഗം, ബെനിഫിറ്റ് ഷെയറിംഗ്. ഇത്തരം കാര്യങ്ങൾ അതത് ഗ്രാമപഞ്ചായത്തിന്റെ സഹകരണത്തോടെ, ജനപങ്കാളിത്തത്തോടെ നടപ്പാക്കാനാണ് ലക്ഷ്യമിടുന്നത്.
- കേരള സംസ്ഥാന ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡ് ഒരു പ്രാഥമിക തല പഠനം നടത്തിയതിൽ നിന്നും പ്രകൃതി വിഭവങ്ങളുടെ സംരക്ഷണത്തിനും പരിസ്ഥിതി സംരക്ഷണത്തിനും ജൈവവൈവിധ്യ സംരക്ഷണത്തിനും ചെലവുകൾ വാങ്ങുന്ന തുകകൾക്ക് തുലോം പരിമിതികൾ ഉണ്ടെന്ന് കണ്ടെത്തുകയുണ്ടായി.
- ജൈവവൈവിധ്യ ആക്ടിന് അനുസൃതമായി 13-ാം പഞ്ചവത്സര പദ്ധതിയിൽ മാതൃകാ ബി.എം.സികൾ വികസിപ്പിച്ച് എടുക്കുന്നതിന് തീരുമാനം എടുക്കുകയുണ്ടായി. അതിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ 14 ജില്ലകളിൽ നിന്നുള്ള 20 ബി.എം.സി.കളെ തിരഞ്ഞെടുത്ത് 2017 - 2018 കാലയളവിൽ ഓരോ ബി.എം.സി.ക്കും 4.2 ലക്ഷം രൂപ നൽകി. ബി.എം.സികളുടെ ശാക്തീകരണത്തിന് വേണ്ടിയെടുത്ത നയങ്ങളുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ പശ്ചാത്തല സൗകര്യം വർദ്ധിപ്പിക്കുക, നൈപുണ്യ വികസന പ്രവർത്തനങ്ങൾ/പരിശീലനങ്ങൾ നൽകുക, ജൈവവൈവിധ്യ സംരക്ഷണവും അനുബന്ധ പ്രവർത്തനങ്ങൾ തുടങ്ങിയ കാര്യങ്ങൾ നടപ്പാക്കാൻ വേണ്ട ധനസഹായം പദ്ധതിക്ക് രൂപം നൽകുക എന്നിവ നടപ്പാക്കാൻ തുടങ്ങിയിട്ടുണ്ട്.

പദ്ധതി നടപ്പാക്കാൻ തിരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ട ബി.എം.സികളുടെ പേരും നിർദ്ദേശിച്ച പദ്ധതികളും ചെലവിടാൻ നൽകിയ തുകയും താഴെ കൊടുക്കുന്നു.

ക്രമ നമ്പർ	തിരഞ്ഞെടുത്ത ബി.എം.സി.കൾ	നടപ്പാക്കാൻ നിർദ്ദേശിച്ച പദ്ധതികൾ	നൽകിയ തുക (ലക്ഷത്തിൽ)
1	പെരുങ്കുടവിള ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത്, തിരുവനന്തപുരം	നാടൻ മാവിനങ്ങളുടെ സംരക്ഷണം	4.20
2	കുറ്റിച്ചൽ ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത്, തിരുവനന്തപുരം	പരമ്പരാഗതമായി ഉപയോഗിക്കുന്ന കിഴങ്ങുവർഗ്ഗങ്ങളുടെ സംരക്ഷണം	4.20
3	ആലമ്പാട്ട് ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത്, കൊല്ലം	ടി.എസ്. കനാൽ തീരങ്ങളിൽ ക്ഷണുകൾ വെച്ചു പിടിപ്പിക്കൽ	4.20
4	ഇരവിപേരൂർ ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത്	ജൈവവൈവിധ്യ ഉദ്യാന നിർമ്മാണം സ്കൂളുകളിൽ	4.20
5	അടൂർ മുനിസിപ്പാലിറ്റി	കരുവട്ട ഏലാ കനാൽഭാഗത്തെ ജൈവ വൈവിധ്യ സംരക്ഷണം	4.20

6	മാരാരിക്കുളം സൗത്ത് ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത്	ഗ്രാമപഞ്ചായത്തിന്റെ തീരപ്രദേശങ്ങളിൽ ക്ഷണുകൾ വച്ച് പിടിച്ചിരിക്കൽ	4.20
7	രാമപുരം ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത്, കോട്ടയം	നാടൻ മത്സ്യങ്ങളുടെ സംരക്ഷണം	4.20
8	പുറപ്പുഴ ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത്, ഇടുക്കി	നാടൻ പശുക്കളുടെ സംരക്ഷണം	4.20
9	പുതുക്ക ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത്, എറണാകുളം	ജൈവവൈവിധ്യ പാർക്കിന്റെ നിർമ്മാണം	4.20
10	വെള്ളങ്ങളല്ലൂർ ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത്	ചിപ്പുചിറയിൽ ഇക്കോടൂറിസം പദ്ധതി	4.20
11	മങ്കര ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത്, പാലക്കാട്	ആവാസവ്യവസ്ഥാ സംരക്ഷണം	4.20
12	മാറഞ്ചേരി ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത്, മലപ്പുറം	ആവാസവ്യവസ്ഥാ സംരക്ഷണം	4.20
13	മാവൂർ ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത്, കോഴിക്കോട്	കാവു സംരക്ഷണം ജനപങ്കാളിത്തത്തോടെ	4.20
14	ഒളവണ്ണ ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത്, കോഴിക്കോട്	ആവാസവ്യവസ്ഥാ സംരക്ഷണം	4.20
15	വാണിമേൽ ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത്, കോഴിക്കോട്	മലിനീകരണ മുക്ത വാണിമേൽപ്പുഴ	4.20
16	മീനങ്ങാടി ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത്, വയനാട്	ജൈവകൃഷി	4.20
17	കോളയാട് ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത്, കണ്ണൂർ	ആവാസവ്യവസ്ഥാ സംരക്ഷണം	4.20
18	മുഴക്കുന്ന് ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത്, കണ്ണൂർ	ആവാസവ്യവസ്ഥാ സംരക്ഷണം	4.20
19	പള്ളിക്കര ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത്, കാസറഗോഡ്	ആവാസവ്യവസ്ഥാ സംരക്ഷണം	4.20
20	പിലിക്കോട് ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത്, കാസറഗോഡ്	നാടൻ മാവിനങ്ങളുടെ സംരക്ഷണം	4.20

ബി.എം.സി. വഴി ജൈവവൈവിധ്യ പ്രവർത്തനങ്ങൾ/പദ്ധതികൾ നടപ്പാക്കാൻ വേണ്ടിയുള്ള ജില്ലാതല വിദഗ്ധരുടെ തിരഞ്ഞെടുപ്പും പരിശീലനവും

ജൈവവൈവിധ്യ ആക്ടിന് അനുസൃതമായി ബി.എം.സികളെ ശാക്തീകരിക്കാനും, നൈപുണ്യ വികസന പരിശീലന പരിപാടികൾ നടത്താൻ വേണ്ടിയുള്ള വിദഗ്ധരെ തിരഞ്ഞെടുക്കുന്നതിനും തുടർന്ന് അവർക്ക് പരിശീലനം നൽകുന്നതിനുമായി തൃശൂർ ആസ്ഥാനമായി പ്രവർത്തിക്കുന്ന കില (KILA) യുമായി ചേർന്ന് പരിശീലകർക്കുള്ള ത്രിദിന പരിശീലന പരിപാടി 2018 ഫെബ്രുവരി മാസം 23 മുതൽ 25-ാം തീയതി വരെ സംഘടിപ്പിച്ചു. ഇതിലൂടെ ഓരോ ജില്ലയിൽ നിന്നും 4 മുതൽ 5 വിദഗ്ധരെ/പരിശീലകരെ തിരഞ്ഞെടുത്തു. നൈപുണ്യ വികസന പരിപാടികൾ, ശിൽപശാലകൾ, പരിശീലന പരിപാടികൾ രൂപീകരിക്കുകയും ബ്ലോക്ക് തല സംയോജിത ബി.എം.സി.കൾക്കു വേണ്ടി ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡിലെ ജില്ലാ കോർഡിനേറ്റർമാരുടെ നേതൃത്വത്തിൽ നടത്താൻ വേണ്ട കാര്യ പരിപാടികൾ ആവിഷ്കരിക്കുകയും ചെയ്തു.

ഡോ. എസ്. സി. ജോഷി IFS(Retd.) ചെയർമാൻ കേരള സംസ്ഥാന ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡ്, പരിശീലന പരിപാടി ഉദ്ഘാടനം ചെയ്തു.

ഗ്രൂപ്പ് ചർച്ചകൾ

ജനകീയ ജൈവവൈവിധ്യ രജിസ്റ്റർ (PBR)

സംസ്ഥാന ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡ് 2017 - 18 കാലയളവിൽ 59 തദ്ദേശ സ്വയംഭരണസ്ഥാപനങ്ങളിലായി (38 ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകൾ 20 മുൻസിപ്പാലിറ്റികൾ ഒരു കോർപ്പറേഷൻ) ജനകീയ ജൈവവൈവിധ്യ രജിസ്റ്റർ തയ്യാറാക്കുന്നതിന് വേണ്ടിയുള്ള പരിശീലനം നടത്തി. ഇതിനകം 892 ജനകീയ ജൈവവൈവിധ്യ രജിസ്റ്ററുകൾ തയ്യാറാക്കിയിട്ടുണ്ട്. ബാക്കിയുള്ള ഇടങ്ങളിൽ രജിസ്റ്റർ നിർമ്മാണം പുരോഗമിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. വയനാട്, കൊല്ലം, പത്തനംതിട്ട ജില്ലകളിൽ ജൈവവൈവിധ്യ രജിസ്റ്ററുകൾ പൂർണ്ണമായും തയ്യാറാക്കിക്കഴിഞ്ഞു. ജില്ലാതലത്തിൽ പൂർത്തീകരിക്കപ്പെട്ട ജൈവവൈവിധ്യ രജിസ്റ്ററുകളുടെ എണ്ണം പട്ടികരൂപത്തിൽ ചുവടെ ചേർക്കുന്നു.

ജനകീയ ജൈവവൈവിധ്യ രജിസ്റ്റർ

പുഴാർ ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത്

വളാഞ്ചേരി ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത്

ക്രമ നം.	ജില്ല	പൂർത്തീകരിച്ച രജിസ്റ്ററുകൾ മാർച്ച് 2018 വരെ	ശതമാനം	ഇനി പൂർത്തീകരിക്കേണ്ട രജിസ്റ്ററുകളുടെ വിവരം
1	തിരുവനന്തപുരം	72 ഗ്രാ.പ. + 4 മുൻ. + 1 കോർ.	98.7	രജിസ്റ്റർ തയ്യാറാക്കൽ പുരോഗമിക്കുന്നു
2	കൊല്ലം	68 ഗ്രാ.പ. + 4 മുൻ. + 1 കോർ.	പൂർണ്ണമായി പൂർത്തീകരിച്ചു	-
3	പത്തനംതിട്ട	53 ഗ്രാ.പ. + 4 മുൻ.	പൂർണ്ണമായി പൂർത്തീകരിച്ചു	-
4	ആലപ്പുഴ	71 ഗ്രാ.പ. + 4 മുൻ. + 1 കോർ.	93.6	ബാക്കിയുള്ള രജിസ്റ്റർ തയ്യാറാക്കൽ പുരോഗമിക്കുന്നു
5	കോട്ടയം	62 ഗ്രാ.പ. + 3 മുൻ.	84.4	”
6	ഇടുക്കി	46 ഗ്രാ.പ. + 2 മുൻ.	88.9	”
7	എറണാകുളം	66 ഗ്രാ.പ. + 5 മുൻ.	73.9	”
8	തൃശ്ശൂർ	81 ഗ്രാ.പ. + 1 മുൻ.	87.2	ബാക്കിയുള്ള 8 ഇടങ്ങളിൽ രജിസ്റ്ററുകളുടെ തയ്യാറാക്കൽ പുരോഗമിക്കുന്നു. നാലിടത്ത് തുടങ്ങിയിട്ടില്ല.
9	പാലക്കാട്	61 ഗ്രാ.പ. + 1 മുൻ.	65.3	26 രജിസ്റ്ററുകളുടെ തയ്യാറാക്കൽ പുരോഗമിക്കുന്നു. 7 എണ്ണം ഇനിയും തുടങ്ങിയിട്ടില്ല

10	മലപ്പുറം	79 (ഗ്രാ.പ. + 7 മുൻ.	81.1	ബാക്കിയുള്ള രജിസ്ട്രാറുകൾ തയ്യാറാക്കുന്നത്. പുരോഗമിക്കുന്നു
11	കോഴിക്കോട്	66 (ഗ്രാ.പ. + 4 മുൻ.	89.7	”
12	വയനാട്	23 (ഗ്രാ.പ. + 3 മുൻ.	പൂർണ്ണമായി പൂർത്തിയാക്കിയിട്ടു	-
13	കണ്ണൂർ	63 (ഗ്രാ.പ. + 3 മുൻ.	81.5	13 ഇടങ്ങളിൽ രജിസ്ട്രാറുകളുടെ തയ്യാറാക്കൽ പുരോഗമിക്കുന്നു. രണ്ടിടത്ത് ഇനിയും തുടങ്ങിയിട്ടില്ല
14	കാസർഗോഡ്	35 (ഗ്രാ.പ. + 1 മുൻ.	87.8	ബാക്കിയുള്ള രജിസ്ട്രാറുകളുടെ തയ്യാറാക്കൽ പുരോഗമിക്കുന്നു
(ഗ്രാ. പ. - ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത്, മുൻ. - മുനിസിപ്പാലിറ്റി, കോർ. - കോർപ്പറേഷൻ				

ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡിന്റെ ജില്ലാതല പ്രവർത്തനങ്ങൾ

1. ബയോഡൈവേഴ്സിറ്റി ക്ലബ്ബുകൾ

ജൈവവൈവിധ്യ ക്ലബ്ബുകളുടെ പ്രവർത്തനങ്ങൾക്കായി 2017 - 18 കാലയളവിൽ 5000/- രൂപ വീതം കേരളത്തിലെ 140 സ്കൂളുകളിൽ സഹായധനം നൽകി. കുട്ടികളിൽ ജൈവവൈവിധ്യ സംരക്ഷണത്തെക്കുറിച്ചുള്ള അവബോധം ഉണ്ടാക്കാനും ഒരുമിച്ചിരുന്ന് ചർച്ചകൾ നടത്താനും സെമിനാറുകൾ സംഘടിപ്പിക്കാനും ചെറു പ്രോജക്റ്റുകൾ നടപ്പാക്കാനുമാണ് ധനസഹായം നൽകിയത്

2. നൈപുണ്യ വികസന പരിശീലന ശിൽപശാലകൾ

ജൈവവൈവിധ്യപരിപാലനസമിതി(ബി.എം.സി)അംഗങ്ങൾക്കും വിദഗ്ധസമിതിസഹായ സംഘങ്ങൾക്കും (TSG) സന്നദ്ധ സംഘടനകൾക്കുമായി 2017 - 18 കാലയളവിൽ കേരളത്തിലെ പതിനാല് ജില്ലകളിലും നൈപുണ്യ വികസന പരിശീലന ശിൽപശാലകൾ നടത്തുകയുണ്ടായി. ഇതോടൊപ്പം തന്നെ ജൈവവൈവിധ്യവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് അക്കാദമി അംഗങ്ങൾക്കും സർക്കാർ തലത്തിലുള്ള അനുബന്ധ വകുപ്പുകളിലെ ഉദ്യോഗസ്ഥർക്കും (വനം, കൃഷി, മൃഗപരിപാലനം, മത്സ്യബന്ധനം) ജൈവവൈവിധ്യ സംരക്ഷണം, തനത് സസ്യജാലങ്ങൾ, ജന്തു ജാലങ്ങൾ, വളർത്തുമൃഗങ്ങൾ, സസ്യജാതികൾ എന്നീ വിഷയങ്ങളിൽ പ്രത്യേക നൈപുണ്യ വികസന പരിശീലനം നൽകുകയുണ്ടായി.

3. വിവരശേഖരണം

ജില്ലാ വികസന ആസൂത്രണത്തിന്റെ ഭാഗമായി കേരള സംസ്ഥാന ആസൂത്രണ ബോർഡിന്റെ വികേന്ദ്രീകൃത ആസൂത്രണ വിഭാഗം 21.10.2017, 1.11.2017, 04.11.2017, 08.11.2017, 14.11.2017 എന്നീ തീയതികളിൽ നടത്തിയ ചർച്ചകളുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ സംസ്ഥാന ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡ് തിരുവനന്തപുരം കോർപ്പറേഷൻ പരിധിയിൽ വരുന്ന കുളങ്ങളുടെയും കാവുകളുടെയും വിശദ വിവരങ്ങളും വെള്ളായണി കായൽ, വനംവകുപ്പിന്റെ പരിധിയിൽ വരാത്ത പ്രദേശങ്ങളിലെ കണ്ടൽക്കാടുകളുടെ വൈവിധ്യം, സസ്യ-ജന്തുജാലങ്ങളുടെ വിവരങ്ങൾ ജി.ഐ.എസ്. ഡോഗ് ഉൾപ്പെടെ സംസ്ഥാന ആസൂത്രണ ബോർഡിന് സമർപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്.

എ.ബി.എസ്. (ABS) ബോധവൽക്കരണ പരിപാടി

ജൈവ വൈവിധ്യങ്ങൾ, അതുമായി ബന്ധപ്പെട്ട പരമ്പരാഗതമായ നാട്ടറിവുകളുടെ പ്രാപ്തമാക്കൽ, വാണിജ്യാടിസ്ഥാനത്തിൽ അതിന്റെ ഉപയോഗം നടത്തുമ്പോൾ അതിൽ നിന്ന് ലഭ്യമാകുന്ന പ്രയോജനത്തിന്റെ/ഗുണത്തിന്റെ/ധനത്തിന്റെ തുല്യവും നീതി പൂർവ്വകവുമായ പങ്കുവയ്ക്കലിനെയാണ് ABS (Access and Benefit Sharing) എന്ന ചുരുക്കപ്പേരിൽ അറിയപ്പെടുന്നത്.

ജൈവവൈവിധ്യ ആക്ട് 2002, ചട്ടങ്ങൾ 2004, കേരള സംസ്ഥാന ജൈവവൈവിധ്യ ചട്ടങ്ങൾ 2008 എന്നിവ പ്രകാരം അതീവ പ്രാധാന്യത്തോടെ നടപ്പാക്കേണ്ടതാണ് ABS. ഇതിലൂടെ ജൈവവൈവിധ്യവും അതുമായി ബന്ധപ്പെട്ട നാട്ടറിവുകളുടെ സംരക്ഷണവും ഉറപ്പാക്കിക്കൊണ്ട് അത്തരം ജൈവ വിഭവങ്ങളും അറിവുകളും വാണിജ്യാടിസ്ഥാനത്തിൽ പ്രയോഗരീതിയിൽ കൊണ്ടുവരുമ്പോൾ, അതിൽ നിന്ന് ലഭ്യമാകുന്ന പ്രയോജനങ്ങൾ/ഗുണങ്ങൾ/ധനം എന്നിവയുടെ തുല്യവും നീതിപൂർവ്വകവുമായ പങ്കുവയ്ക്കൽ ജൈവവൈവിധ്യ പരിപാലന സമിതികളുമായും (ലെവി ഇനത്തിൽ), നാട്ടറിവ് ഉടമകളുമായും ലൈസൻസ് ഫീ, റോയൽറ്റി ഇനത്തിൽ നടത്തേണ്ടതാണ്, ഇതിനുവേണ്ടിയുള്ള പിൻബലവും മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങളും പ്രസ്തുത ആക്ടിലും ചട്ടങ്ങളിലും അതിനുശേഷം വന്ന വിജ്ഞാപനങ്ങളിലും പ്രതിപാദിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഇത്തരം വസ്തുതകളെക്കുറിച്ച് ബോധവൽക്കരണം നടത്തുന്നതിനായി സംസ്ഥാന ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡ് പല കർമ്മപരിപാടികളും ആസൂത്രണം ചെയ്ത് നടപ്പിലാക്കിവരുന്നുണ്ട്.

1. ഇതിന്റെ ഭാഗമായി 15.12.2017 ൽ എ.ബി.എസുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ശിൽപശാല ആയുർവേദ ഔഷധ നിർമ്മാതാക്കൾക്കു വേണ്ടി ആയുർവേദ മെഡിസിൻ മാനുഫാക്ചറേഴ്സ് അസോസിയേഷനുമായി സംയുക്തമായി സംഘടിപ്പിച്ചു. ഇതിൽ കർഷകർ, അങ്ങാടി പച്ചമരുന്ന് വ്യാപാരികൾ, ആയുർവേദ ഔഷധ നിർമ്മാതാക്കൾ, ഔഷധ വിതരണക്കാർ, ആയുർവേദ ഡോക്ടേഴ്സ് (ആയുർവേദ മെഡിക്കൽ അസോസിയേഷൻ ഓഫ് ഇന്ത്യ (എ.എം.എ.ഐ), ആയുർവേദ ഔഷധ നിർമ്മാണ കോപ്പറേറ്റീവ് സൊസൈറ്റി കോഴിക്കോട്, അധ്യാപകർ തുടങ്ങി 150-ഓളം പേർ പങ്കെടുത്തു.

2. എ.ബി.എസിനെക്കുറിച്ചുള്ളമറ്റൊരു ബോധവൽക്കരണപരിപാടി 17.01.2018ൽ തിരുവനന്തപുരം തൈയ്ക്കാട് ഗസ്റ്റ് ഹൗസിൽ വെച്ചു നടന്നു. ഇതിൽ ഡോ. രാകേഷ് ഷാ, ചെയർമാൻ, ഉത്തരാഖണ്ഡ് ബയോഡൈവേഴ്സിറ്റി ബോർഡ്, എ.ബി.എസിനെക്കുറിച്ച് ഒരു പ്രത്യേക പ്രഭാഷണം നടത്തി. ഉത്തരാഖണ്ഡിൽ ഈ രംഗത്ത് നടന്നു വരുന്ന പ്രവർത്തനങ്ങളെക്കുറിച്ച് വിശദമായി ചർച്ച ചെയ്തു.

UNDP- മൂന്നാർ ലാൻഡ്സ്കേപ്പ് പ്രോജക്ട്

യു.എൻ.ഡി.പി. ലാൻഡ്സ്കേപ്പ് പ്രോജക്ട് കേരളത്തിൽ നടപ്പാക്കുന്നതിന്റെ ഭാഗമായി 2017-18 ൽ ഇടുക്കി ജില്ലയിലെ മൂന്നാർ ദേവികുളം പ്രദേശത്ത് സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന 14 ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകളിൽ നിന്ന് തെരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ട 60 ഊരുകളിൽ ജൈവവൈവിധ്യവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട പരമ്പരാഗത/നാട്ടറിവുകളുടെ അടങ്കും ചിട്ടയോടുകൂടിയിട്ടുള്ള ശേഖരണവും ക്രോഡീകരണവുമാണ് കേരള സംസ്ഥാന ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡ് നടപ്പാക്കിയത്. ഇത്തരം അറിവുകൾ നാട്ടറിവുകളുടെ പൂർവ്വാനുമതി പത്രം (Prior informed consent) ഒപ്പിട്ടശേഷം മാത്രമാണ് ശേഖരിച്ചിട്ടുള്ളത്. ഇത്തരം അറിവുകൾ ഇന്ന് വളരെ വേഗത്തിൽ നാശോന്മുഖമായിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നു എന്നാണ് പഠനങ്ങൾ വിലയിരുത്തുന്നത്. കൂടാതെ ഇപ്പോഴത്തെ പുതുതലമുറ അവരുടെ സംസ്കാരവും നാട്ടറിവും സംരക്ഷിക്കുന്നതിന് വലിയ താൽപര്യം കാണിക്കുന്നില്ല എന്നതിനാൽ ആദിവാസി യുവ ജനതയ്ക്ക് പ്രത്യേക ബോധവൽക്കരണം നടത്തേണ്ടതിന്റെ ആവശ്യകത വളരെ പ്രാധാന്യം അർഹിക്കുന്നു. പ്രോജക്ട് റിപ്പോർട്ടിന്റേ റോഡ്മാപ്പ് തന്നെ 10 മിനിട്ട് ദൈർഘ്യമുള്ള വീഡിയോ ഫിലിമും തയ്യാറാക്കിയിട്ടുണ്ട്.

ഇതു കൂടാതെ ആദിവാസികൾ നട്ടു വളർത്തുന്നതും, ശേഖരിക്കുന്നതുമായ ഔഷധ-ആഹാര സസ്യങ്ങൾ, വനവിഭവങ്ങൾ, സാമ്പത്തിക പ്രാധാന്യമുള്ള വൃക്ഷങ്ങളുടെ ഉപയോഗയോഗ്യമായ ഭാഗങ്ങൾ തുടങ്ങിയവയെക്കുറിച്ചുള്ള വിവരശേഖരണം നടത്തിയിട്ടുണ്ട്. ഇതിന്റെ ഭാഗമായി ആദിവാസികൾ 30 ഓളം ഔഷധസസ്യങ്ങൾ ശേഖരിച്ച് വിപണനം നടത്തുന്നത് രേഖപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്.

പ്രസ്തുത പ്രോജക്ടിന്റെ ഉപലബ്ധികളെക്കുറിച്ചുള്ള അവതരണം നാഷണൽ ബയോഡൈവേഴ്സിറ്റി കോൺഗ്രസിൽ 2017-18 ൽ അവതരിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്.

മൂന്നാർ - ആദിവാസികളുടെ പ്രാർത്ഥന സ്ഥലം

ഫീൽഡ് തല വിവരശേഖരണം

നാട്ടറിവുകളുടെ ക്രോഡീകരണം

ഹിൽ പുലയ ആദിവാസികളുടെ കരിമ്പ് കൃഷി

ദേശീയ ഔഷധ സസ്യ ബോർഡ് പ്രോജക്ട്

ദേശീയ ഔഷധ സസ്യ ബോർഡിന്റെ ധനസഹായത്തോടെ ഔഷധ സസ്യങ്ങളുടെ സ്വാഭാവിക ഉറവിടങ്ങളുടെ പരിപോഷണവും, സുസ്ഥിരശേഖരണവും, വിളവെടുപ്പും, മൂല്യവർദ്ധിത ഉൽപ്പന്നവൽക്കരണവും എന്ന ഒരു പ്രോജക്ടാണ് വയനാട് ജില്ലയിലെ തിരുനെല്ലി, പൂതാടി, തവിഞ്ഞാൽ, നൂൽപ്പുഴ, പൊഴുതന എന്നീ അഞ്ച് ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകളിലെ ബി.എം.സി വഴിയാണ് നടപ്പിലാക്കിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നത്. ഔഷധസസ്യങ്ങളെ ആസ്പദമാക്കിക്കൊണ്ട് നടപ്പിലാക്കുന്ന ഈ പ്രോജക്ടിൽ പ്രധാനമായും അഞ്ച് കർമ്മപരിപാടികളാണ് ഉൾപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നത്.

- » പ്രോജക്ടിനെക്കുറിച്ചുള്ള ബോധവൽക്കരണം: ബോധവൽക്കരണത്തിന്റെ ഭാഗമായി പ്രോജക്ടിനെക്കുറിച്ചും, അത് നടപ്പാക്കേണ്ട രീതിയെക്കുറിച്ചും പ്രതിപാദിക്കുന്ന ഒരു കൈപുസ്തകം പ്രസിദ്ധീകരിച്ചിട്ടുണ്ട്.
  - » ഔഷധസസ്യ സംരക്ഷണം,
  - » വന്യമായിട്ടുള്ള ഔഷധ സസ്യങ്ങളുടെ ശേഖരണം, സംഭരണം, സംസ്കരണം, വിപണനം
  - » തെരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ള ഔഷധ സസ്യങ്ങളുടെ കൃഷി, വിപണനം,
  - » മൂല്യാധിഷ്ഠിത ഉൽപ്പന്നങ്ങളുടെ നിർമ്മാണം, ഉപയോഗം, വിപണനം.
- ഇതിലൂടെ ധനാഗമന മാർഗ്ഗങ്ങൾ കണ്ടെത്തി അതിലൂടെ സാധാരണ ജനങ്ങളുടെ/ആദിവാസികളുടെ ജീവിത നിലവാരം മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിന് വേണ്ടിയുള്ള പദ്ധതിയായിട്ടാണ് നടപ്പിലാക്കുന്നത്.

തിരുനെല്ലി ഗ്രാമപഞ്ചായത്തിലെ അർദ്ധസംസ്കരണ യൂണിറ്റ്

തിരുനെല്ലി ഗ്രാമപഞ്ചായത്തിലെ കുറുകൃഷി

തവിഞ്ഞാൽ ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത് - പദ്ധതി ചർച്ച

ശിൽപശാല ഉദ്ഘാടനം നൂൽപ്പുഴ ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത്

2017-2018 കാലയളവിൽ നടപ്പാക്കിയ പ്രധാന കർമ്മപരിപാടികൾ

- » ഔഷധസസ്യ സംഭരണത്തിനുവേണ്ടി സംഭരണശാലകൾ നാല് ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകളിൽ പൂർത്തിയാക്കി.
- » പൊഴുതന ഗ്രാമപഞ്ചായത്തിൽ സംഭരണശാല നിർമ്മാണം തുടങ്ങി.
- » ഔഷധസസ്യങ്ങൾ അർദ്ധസംസ്കരണം ചെയ്യുന്നതിനുവേണ്ടിയുള്ള യന്ത്രസാമഗ്രികൾ തിരുനെല്ലി ഗ്രാമപഞ്ചായത്തിൽ സ്ഥാപിച്ചു. ഉടൻതന്നെ ഇതിന്റെ പ്രവർത്തനം ആരംഭിക്കും.
- » അഞ്ച് ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകളിലായി 10,000 ത്തിനുമുകളിൽ ഔഷധസസ്യങ്ങൾ പരീക്ഷണാടിസ്ഥാനത്തിൽ വെച്ചു പിടിപ്പിച്ചു.
- » ഔഷധസസ്യശേഖരണം, സംഭരണം, സംസ്കരണം, മൂല്യാധിഷ്ഠിത ഉല്പന്ന നിർമ്മാണം, വിപണനം എന്നിവയെക്കുറിച്ചുള്ള രണ്ടാമത്തെ കൈപുസ്തകം തയ്യാറാക്കിവരുന്നു.
- » തെരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ട ഏതാനും ഔഷധ സസ്യങ്ങളുടെ വാണിജ്യാടിസ്ഥാനത്തിലുള്ള കൃഷിയും പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നുണ്ട്.
- » പ്രസ്തുത പ്രവർത്തനങ്ങൾ നടപ്പാക്കുന്നതിൽ വയനാട്ടിലെ എം.എസ്. സാമിനാഥൻ റിസർച്ച് ഫൗണ്ടേഷന്റെ സഹകരണം ലഭ്യമായിട്ടുണ്ട്.
- » ശേഖരിക്കപ്പെടുന്ന ഔഷധസസ്യങ്ങൾ/കൃഷിചെയ്തു എടുക്കുന്ന ഔഷധ സസ്യങ്ങൾ എന്നിവ ഇടനിലക്കാരില്ലാതെ നേരിട്ട് ഔഷധ നിർമ്മാതാക്കൾക്ക് നൽകാനുള്ള ഒരു ധാരണാപത്രം, ഔഷധിയുമായും, ആയുർവേദ മെഡിക്കൽ അസോസിയേഷൻ ഓഫ് ഇന്ത്യ വയനാട് യൂണിറ്റ്, ആയുർവേദ ഔഷധ നിർമ്മാണ കോ-ഓപ്പറേറ്റീവ് സൊസൈറ്റി കോഴിക്കോടുമായി ചർച്ച നടത്തി ഒരു ധാരണയിൽ എത്തിയിട്ടുണ്ട്.
- » ഈ പ്രോജക്ടിന്റെ ഭാഗമായി പൊഴുതന ഗ്രാമപഞ്ചായത്തിൽ കുവകൃഷി വാണിജ്യാടിസ്ഥാനത്തിൽ കൃഷി ചെയ്യാനും അതിൽ നിന്നുള്ള മൂല്യാധിഷ്ഠിത ഉൽപ്പന്നം ഉണ്ടാക്കി വിപണനം നടത്തി സാമ്പത്തിക ലാഭം നേടിയെടുക്കാനും ധാരണയായിട്ടുണ്ട്.

വെയർഹൗസ് തിരുനെല്ലി ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത്

ജൈവവൈവിധ്യ സംരക്ഷണവും പ്രാദേശിക വികസന ആസൂത്രണവും- ജനപങ്കാളിത്തത്തോടെ നടപ്പിലാക്കുന്ന പ്രോജക്ട്.

കേരള സംസ്ഥാന ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡും, വയനാട് ജില്ലയിലെ എം.എസ്. സാമിനാഥൻ റിസർച്ച് ഫൗണ്ടേഷനും സംയുക്തമായി നടപ്പിലാക്കുന്ന ഈ പ്രോജക്ടിന്റെ മുഖ്യ ലക്ഷ്യം ജൈവവൈവിധ്യ സംരക്ഷണവും, പ്രാദേശിക വികസന ആസൂത്രണവും ജനപങ്കാളിത്തത്തോടെ എങ്ങനെ നടപ്പാക്കാം എന്നതാണ്.

ജൈവവൈവിധ്യ സംരക്ഷണ രംഗത്ത് തദ്ദേശസ്വയംഭരണ (LSG) സ്ഥാപനങ്ങളെ എങ്ങനെ ശാക്തീകരിക്കാം, ജൈവവൈവിധ്യ ആക്ട് 2002, ചട്ടങ്ങൾ 2004 എന്നിവയെക്കുറിച്ചുള്ള ആഴത്തിലുള്ള ബോധവൽകരണം, ജൈവവൈവിധ്യവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ഭരണ നിർവ്വഹണ കാര്യങ്ങൾ നടപ്പിലാക്കുന്നതിന് തദ്ദേശസ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളെ പ്രാപ്തരാക്കുക എന്നീ കർമ്മ പരിപാടികളാണ് ഈ പ്രോജക്റ്റിലൂടെ ലക്ഷ്യമിടുന്നത്. കൂടാതെ

പ്രാദേശിക വികസന ആസൂത്രണത്തിൽ ജൈവവൈവിധ്യത്തിനുള്ള പ്രാധാന്യം അതിന്റെ സുസ്ഥിര ഉപയോഗം തുടങ്ങിയ കാര്യങ്ങളിൽ അനുവർത്തിക്കേണ്ട നിയമപരമായ കാര്യങ്ങളെക്കുറിച്ച് താഴെത്തട്ടിലുള്ള ജനങ്ങൾക്ക് അവബോധം നൽകാനുള്ള പ്രവർത്തനങ്ങളും നടപ്പിലാക്കുന്നു.

**ഫുഡ് ആന്റ് അഗ്രിക്കൾച്ചർ ഓർഗനൈസേഷന്റെ
(FAO) Technical Co - operation Programme(TCP) പ്രോജക്ട്.**

ദേശീയ ജൈവവൈവിധ്യ കർമ്മ ആസൂത്രണം (National Biodiversity Action Plan-NBAP), ദേശീയജൈവ വൈവിധ്യ ലക്ഷ്യ പ്രാപ്തി (National Biodiversity Targets- NBTs) കൈവരിക്കുന്നതിന് ഇന്ത്യയുടെ കൃഷി - അനുബന്ധ മേഖലകളിൽ നടത്തേണ്ട നിലവിലുള്ള നയങ്ങളുടെ വിടവുകൾ വിശകലനം നടത്തി അതിലൂടെ ബി.എം.സി യുടെ ശാക്തീകരണം ലക്ഷ്യമിടുന്ന പദ്ധതിയാണിത്. സെന്റർ ഫോർ ഡെവലപ്പ്മെന്റ് സ്റ്റുഡീസ്(CDS), കില- (KILA) എന്നിവ ഇതിലെ മുഖ്യ പങ്കാളികളാണ്. ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡിന്റെ സഹകരണത്തോടെ/ഉപദേശക പങ്കാളിത്തത്തോടെ ഈ പദ്ധതി ആലപ്പുഴ ജില്ലയിലെ ജൈവവൈവിധ്യ പരിപാലന സമിതി (BMCs)കളിലാണ് നടപ്പിലാക്കുന്നത്. ഈ പ്രോജക്ടിന്റെ മുഖ്യ ഉദ്ദേശം ജൈവവൈവിധ്യ പ്രവർത്തനങ്ങളെ മുഖ്യധാരയിൽ കൊണ്ടുവന്ന് പ്രത്യേകിച്ച് കൃഷിയും അനുബന്ധ മേഖലകളുമായി സംയോജിപ്പിച്ച് ബി.എം.സി കളെ ശാക്തീകരിക്കുന്നതിനു വേണ്ട നൈപുണ്യ വികസന പരിപാടികൾ നടപ്പിലാക്കുക എന്നതാണ്. 2018 ജനുവരിയിൽ ഇതുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ഒരു ചർച്ച (FAO - TCP പ്രോജക്ട്) ഡൽഹിയിൽ നടക്കുകയും സംസ്ഥാന ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡ് അതിൽ പങ്കെടുക്കുകയും ചെയ്തു. തുടർന്ന് ഈ പ്രോജക്ട് ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡുമായി സഹകരിച്ച് നടപ്പാക്കാൻ തീരുമാനമെടുത്തു. പ്രോജക്ടിലെ മറ്റു പങ്കാളികളാണ് മിസോറാമും പഞ്ചാബും. FAO യുടെ നേതൃത്വത്തിൽ നടത്തുന്ന ഈ പ്രോജക്ടിന് രണ്ട് പ്രധാന ലക്ഷ്യങ്ങളാണുള്ളത്.

1. NBAP യും NBTs, യും കൃഷിയും അനുബന്ധ മേഖലകളുമായി സംയോജിപ്പിച്ചുകൊണ്ടുള്ള ഒരു കർമ്മാസൂത്രണ പരിപാടി, പ്രാദേശിക തലത്തിൽ നടപ്പിലാക്കാനുള്ള ചട്ടക്കൂടുകൾ തയ്യാറാക്കുക. (കിലയാണ് ഈ കർമ്മാസൂത്രണ പരിപാടി തയ്യാറാക്കുന്നതും നടപ്പിലാക്കുന്നതും).
2. കൃഷിയും, അനുബന്ധമേഖലകളിൽ നിലവിലുള്ള വിടവുകൾ തിരിച്ചറിഞ്ഞ് അതിനെ മറികടക്കാനുള്ള നടപടികൾ സ്വീകരിക്കുക. (സി.ഡി.എസ്. ആണ് ഈ കർമ്മാസൂത്രണ പരിപാടി നടപ്പിലാക്കുന്നത്).

ഈ പദ്ധതിയിലെ പ്രധാന പങ്കാളികളാണ് കേരള സംസ്ഥാന ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡ്, പ്രാദേശിക ജൈവവൈവിധ്യ പരിപാലന സമിതി (പ്രോജക്ടിന്റെ പരിധിയിൽ വരുന്ന), സംസ്ഥാന സർക്കാരിന്റെ മറ്റ് വകുപ്പുകളായ വനം, കൃഷി, മത്സ്യബന്ധനം, മറ്റ് അനുബന്ധ വകുപ്പുകൾ, ICAT-KVKS, കർഷകർ, വനാശ്രിതസമുദായങ്ങൾ-ആദിവാസികൾ. ഇതുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ഒരു വിദഗ്ധതല ചർച്ച 07.04.2018 ൽ ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡിൽ വച്ച് നടക്കുകയായി. ഈ ചർച്ചയിൽ ദേശീയ - സംസ്ഥാന തലത്തിലുള്ള വിദഗ്ധർ പങ്കെടുത്തു. ഈ പദ്ധതി ഇപ്പോൾ നടപ്പിലാക്കി വരികയാണ്.

**ദേശീയ ജൈവവൈവിധ്യ തന്ത്രങ്ങളും കർമ്മാസൂത്രണ പ്രോജക്ടും നടപ്പാക്കൽ
(Interact Bio: Integrated sub - national actions for Biodiversity supporting Implementation of National Biodiversity Strategy and Action Plan.)**

ഈ പ്രോജക്ടിന്റെ ഉദ്ദേശ്യലക്ഷ്യങ്ങൾ

ദേശീയ ജൈവവൈവിധ്യ തന്ത്രങ്ങളും കർമ്മാസൂത്രണപരിപാടികളും നടപ്പിലാക്കാൻ വേണ്ടിയുള്ള ഒരു അന്തർദേശീയ പ്രോജക്ടാണിത്. നാല് വർഷം കാലാവധിയുള്ള ഈ പദ്ധതിയിൽ ബ്രസീൽ, ഇന്ത്യ, ടാൻസാനിയ എന്നീ രാജ്യങ്ങളെ ഉൾപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നു. ഇന്ത്യയിൽ കേരളത്തിലെ കൊച്ചി നഗരമാണ് പദ്ധതി നടത്തിപ്പിനായി തിരഞ്ഞെടുത്തിരിക്കുന്നത്. ജർമ്മൻ സർക്കാരിന്റെ International Climate Initiative എന്ന പരിപാടിയുടെ കീഴിലാണ് ഈ പദ്ധതി ആസൂത്രണം ചെയ്തു നടപ്പാക്കുന്നത്. ഇതുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ആദ്യ വിദഗ്ധതല ശിൽപശാല കൊച്ചിയിലെ നഗര ജൈവവൈവിധ്യവും അതിന്റെ പങ്കും, അഭിമുഖീകരിക്കുന്ന പ്രശ്നങ്ങളെ (threat) കുറിച്ചുള്ള ചർച്ചയും കൊച്ചിയിൽ വെച്ചു നടന്നു. ശിൽപ്പശാലയിൽ ചർച്ച ചെയ്തപ്പോൾ മുഖ്യ വിഷയം- ഉപ- ദേശീയവും- പ്രാദേശികവുമായ ജൈവവൈവിധ്യ തന്ത്രവും കർമ്മാസൂത്രണവും എന്നതായിരുന്നു.

Dr. Ingrid Coetzee സീനിയർ പ്രോഗ്രാം മാനേജർ ICALT ആഫ്രിക്ക സെക്രട്ടറിയേറ്റ് അവരുടെ മുഖ്യ പ്രഭാഷണത്തിൽ NBSAP യുടെ മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങളും പ്രോജക്ട് ത്രിതലങ്ങളിൽ നടപ്പാക്കുന്ന രീതികളെക്കുറിച്ച് നഗര-പ്രാന്ത - ദേശീയ - അന്തർദേശീയ തല (City,region level, National level and Global level). National Biodiversity Strategies and Action Plan (NBSAP) യുടെ നടത്തിപ്പ് എങ്ങനെയാക്കിയിരിക്കുന്നു എന്ന് ഉപ - ദേശീയ - പ്രാദേശിക തലത്തിലുള്ള അധികാരികളുടെ (sub national and local authorities) പങ്കാളിത്തം ഉറപ്പ് വരുത്തേണ്ടതിന്റെ പ്രാധാന്യം അവർ ചർച്ചയിൽ വ്യക്തമാക്കിയിട്ടുണ്ട്. ഈ പ്രോജക്ട് ഇപ്പോൾ നടന്നുകൊണ്ടിരിക്കുകയാണ്.

നടപ്പാക്കിയ മറ്റ് പ്രോജക്റ്റുകൾ

പരിസ്ഥിതിയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട പരിപാടികൾ (Environment programme)നടപ്പിലാക്കുന്നതിന്റെ ഭാഗമായി കേരളത്തിലെ പൈനാപ്പിൾ കൃഷിയും പരിസ്ഥിതി മലിനീകരണവും എന്ന വിഷയത്തിൽ പ്രാഥമികതല പഠനങ്ങൾ നടത്തുന്നതിനുവേണ്ടി ഒരു പ്രോജക്ട് സംസ്ഥാന ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡും തൃശൂർ ട്രോപ്പിക്കൽ ഇൻസ്റ്റിറ്റ്യൂട്ട് ഓഫ് ഇക്കോളജിക്കൽ സയൻസുമായി ചേർന്ന് നടത്താൻ ധാരണ ഉണ്ടാക്കി.

ദേശീയ ജൈവവൈവിധ്യ ലക്ഷ്യപ്രാപ്തിക്കുള്ള പ്രവർത്തനങ്ങൾ - പഠന റിപ്പോർട്ട്

ദേശീയ ജൈവവൈവിധ്യ ലക്ഷ്യ പ്രാപ്തിക്കായുള്ള പ്രവർത്തനങ്ങളിൽ കേരളം കൈവരിച്ച നേട്ടങ്ങളെക്കുറിച്ച് പഠനം നടത്തി റിപ്പോർട്ട് സമർപ്പിക്കാനുള്ള പദ്ധതി കേന്ദ്ര വനം പരിസ്ഥിതി കാലാവസ്ഥാ വ്യതിയാന മന്ത്രാലയത്തിന്റെ നേതൃത്വത്തിൽ വിദഗ്ധരുടെ ഒരു ശിൽപശാല (Regional consultation workshop) ജൈവവൈവിധ്യത്തെക്കുറിച്ച് ഇന്ത്യയുടെ ആറാമത് ദേശീയതലത്തിലുള്ള റിപ്പോർട്ട് (ദേശീയ ജൈവവൈവിധ്യ പ്രവർത്തനങ്ങളിൽ ഇന്ത്യയുടെ ഉപലബ്ധി) CBD ക്ക് സമർപ്പിക്കുന്നതിനുവേണ്ടി നടക്കുകയുണ്ടായി. ഇതിന്റെ തുടർപ്രവർത്തനമെന്ന രീതിയിൽ സംസ്ഥാന ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡ് രണ്ട് സംസ്ഥാനതല ശിൽപശാലകൾ 20.10.2017 ലും 29.11.2017 ലും നടത്തുകയുണ്ടായി. നാല്പതോളം വിദഗ്ധർ ഇതിൽ പങ്കെടുക്കുകയും ലക്ഷ്യപ്രാപ്തിയ്ക്കായി കേരളം കൈവരിച്ച നേട്ടങ്ങൾ ആഴത്തിൽ ചർച്ച ചെയ്യുകയും ഇതിൽ നിന്ന് ഉരുത്തിരിഞ്ഞുവന്ന നിഗമനങ്ങൾ ചേർത്തു തയ്യാറാക്കിയ റിപ്പോർട്ട് 3.5.2018 ന് കേന്ദ്ര വനം - പരിസ്ഥിതി - കാലാവസ്ഥാ വ്യതിയാന മന്ത്രാലയത്തിന് സമർപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു.

പഠന പരിശീലന പരിപാടി (Internship Programme)

- വനം വകുപ്പിലെ വന്യജീവി അസിസ്റ്റന്റ് (Wild life Assistant) മാരെ ഈ പരിപാടിയിൽ ഉൾപ്പെടുത്തി പരിശീലനം നൽകി.
- ഡൽഹിയിൽ നിന്നു വന്ന എഞ്ചിനീയറിംഗ് പഠിക്കുന്ന കുട്ടികൾക്ക് നഗര ജൈവവൈവിധ്യ സൂചിക എങ്ങനെ ഉണ്ടാക്കാം എന്ന വിഷയത്തിൽ അവബോധം ഉണ്ടാക്കി.
- ABS മായി ബന്ധപ്പെട്ടിട്ടുള്ള പഠന പരിശീലന പരിപാടി ഖാരഗ്പുരിൽ നിന്ന് വന്ന ഐ.ഐ.ടി.യിലെ കുട്ടികൾക്ക് അവസരം നൽകുകയുണ്ടായി. പഠനാനന്തര റിപ്പോർട്ട് അവർ സമർപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്.

പ്രധാന കർമ്മ പരിപാടികൾ

I. അന്താരാഷ്ട്ര ജൈവവൈവിധ്യ ദിനാഘോഷം 2017

2017 മേയ് 22 ന് 'അന്താരാഷ്ട്ര ജൈവവൈവിധ്യ ദിനം' തിരുവനന്തപുരത്ത് സമുചിതമായി ആഘോഷിച്ചു. ബഹു. കൃഷി വകുപ്പ് മന്ത്രി അഡ്വക്കേറ്റ് വി. എസ്. സുനിൽകുമാർ ഉദ്ഘാടനം ചെയ്ത ചടങ്ങിന് ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡ് ചെയർമാൻ ഡോ. ഉമ്മൻ.വി.ഉമ്മൻ അധ്യക്ഷത വഹിച്ചു. ജൈവവൈവിധ്യത്തെ കൂടുതൽ അടുത്തറിയുക, ജൈവവൈവിധ്യ സംരക്ഷണത്തെക്കുറിച്ച് അവബോധം സൃഷ്ടിക്കുക എന്ന ലക്ഷ്യത്തോടെ നടത്തിയ അന്താരാഷ്ട്ര ജൈവവൈവിധ്യ ദിനാഘോഷത്തിന്റെ മുഖ്യവിഷയം 'ജൈവവൈവിധ്യവും സുസ്ഥിര വിനോദസഞ്ചാരവും വികസനവും' എന്നതായിരുന്നു. ഇതിന്റെ ഭാഗമായി കടലോരങ്ങൾ വൃത്തിയാക്കൽ, പ്രകൃതി പഠനക്യാമ്പ്,

ജൈവവൈവിധ്യ അവാർഡുകൾ (2017) വിതരണം, ഡിജിറ്റൽ ഫോട്ടോഗ്രാഫിക് മത്സരം 'ഗ്രീൻ ഇമേജസ് - 2017, പുസ്തകങ്ങളുടെ പ്രകാശനം എന്നിവ നടത്തി. 'ജൈവവൈവിധ്യവും സുസ്ഥിര വിനോദസഞ്ചാരവും വികസനവും' എന്ന വിഷയത്തിൽ പ്രൊഫസർ. ഇ. കുഞ്ഞികൃഷ്ണൻ (റിട്ട.) യൂണിവേഴ്സിറ്റി കോളേജ്, പ്രഭാഷണം നടത്തി.

1. കടലോരം വൃത്തിയാക്കൽ :-

തിരുവനന്തപുരം ശംഖുമുഖം കടപ്പുറത്ത് അക്കാദമി ഫോർ മാനേജ്മെന്റിന് ആന്റ് അഡ്വൈസ്, ആൾസെ യിന്റ്സ് കോളേജ്, ഹോളിഎഞ്ചൽസ് കോൺവെന്റ് സ്കൂൾ എന്നിവിടങ്ങളിലെ കുട്ടികളും, ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡിലെ ജീവനക്കാരും പങ്കെടുത്ത കടലോരം വൃത്തിയാക്കൽ പരിപാടിയുടെ ഉദ്ഘാടനം ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡ് ചെയർമാൻ ഡോ. ഉമ്മൻ.വി.ഉമ്മൻ നിർവ്വഹിച്ചു. മെമ്പർ സെക്രട്ടറി ഡോ. ദിനേശൻ ചെറുവാട്ട്, വാർഡ് കാൺസിലർ ശ്രീ. സോളമൻ വെട്ടുകാട് എന്നിവർ തദവസരത്തിൽ സന്നിഹിതരായിരുന്നു.

2. പ്രകൃതി പഠനക്യാമ്പ് :-

ദേശീയ ജൈവവൈവിധ്യ അതോറിറ്റിയുടെ സഹായ സഹകരണത്തോടെ കണ്ണൂർ-കാസറഗോഡ് കടലോരത്ത് 2017 മേയ് 22,23 തീയതികളിൽ പ്രകൃതി പഠന ക്യാമ്പ് നടത്തി. ഈ ക്യാമ്പിൽ വിവിധ സ്കൂളുകളിലെ കുട്ടികൾ പങ്കെടുത്തു. പട്ടണക്കാട് ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത് പ്രസിഡന്റ് ശ്രീ. എം.ടി ജബ്ബാറിന്റെ അധ്യക്ഷതയിൽ ചേർന്ന യോഗത്തിന്റെ ഉദ്ഘാടനം പ്രശസ്ത എഴുത്തുകാരനായ ഡോ. അംബികാസുതൻ മങ്ങാട്ട് നിർവ്വഹിച്ചു. ശ്രീ. ടി.പി. പത്മനാഭൻ, ഡയറക്ടർ, സൊസൈറ്റി ഫോർ എൻവയോൺമെന്റ് എഡ്യൂക്കേഷൻ, കേരള (SEEK) ആമുഖ പ്രഭാഷണം നടത്തി.

3. ഗ്രീൻ ഇമ്മേജസ് 2017

10 മുതൽ 17 വയസ്സുവരെയും, 18 വയസ്സിനുമു കളിലും പ്രായമുള്ളവർക്കു വേണ്ടിയാണ് ഡിജിറ്റൽ ഫോട്ടോഗ്രാഫി മത്സരം നടത്തിയത്. ‘ഹരിത ഭൂമി’ (The Green Earth), ‘ജൈവവൈവിധ്യവും സുസ്ഥിര വിനോദ സഞ്ചാരവും’ എന്നതായിരുന്നു വിഷയങ്ങൾ. മത്സര വിജയികൾക്ക് സമ്മാനവും, ക്യാഷ് പ്രൈസും നൽകി.

4. സമാപന സമ്മേളനം

22, മേയ് 2017 ന് വൈകിട്ട് 4 മണിക്ക് നടത്തിയ സമാപന സമ്മേളനത്തിന്റെ ഉദ്ഘാടനം ബഹു. മുഖ്യമന്ത്രി ശ്രീ. പിണറായി വിജയൻ ഉദ്ഘാടനം നിർവ്വഹിച്ചു. ശ്രീ. പി. ബാലകിരൺ IAS, ഡയറക്ടർ, ഡിപ്പാർട്ടുമെന്റ് ഓഫ് ടൂറിസം മുഖ്യ പ്രഭാഷണം നടത്തി. ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡ് ചെയർമാൻ ഡോ. ഉമ്മൻ വി. ഉമ്മന്റെ സാന്നിധ്യത്തിൽ ബഹു. മുഖ്യമന്ത്രി അവാർഡുകൾ വിതരണം ചെയ്തു. ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡിന്റെ നേതൃത്വത്തിൽ തയ്യാറാക്കിയ പുസ്തകങ്ങളുടെ പ്രകാശനവും നടത്തി.

II. ലോക പരിസ്ഥിതി ദിനാഘോഷം:-

2017 ജൂൺ 5 ന് ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡിന്റെ ആസ്ഥാനത്ത് ഡോ. ദിനേശൻ ചെറുവാട്ട്, മെമ്പർ സെക്രട്ടറി വ്യക്ഷതകൾ നട്ടുകൊണ്ട് ലോക പരിസ്ഥിതി ദിനാഘോഷങ്ങൾക്ക് തുടക്കം കുറിച്ചു. തുടർന്ന് വെള്ളായണി കായൽ പരിസരത്ത് നടന്ന പരിസ്ഥിതി ദിനാഘോഷ ചടങ്ങിന്റെ ഉദ്ഘാടനം കല്ലിയൂർ ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത് പ്രസിഡന്റ് ശ്രീമതി. ആർ ജയലക്ഷ്മി, കായലോരത്ത് വ്യക്ഷതകൾ നട്ടുകൊണ്ട് നിർവ്വഹിച്ചു. ഗവ. യു.പി.സ്കൂൾ നേമം, ഗവ. മോഡൽ ഹയർ സെക്കൻഡറി സ്കൂൾ പുനമുട് എന്നിവിടങ്ങളിലെ വിദ്യാർത്ഥികൾ വ്യക്ഷതെ നടന്നതിൽ പങ്കാളികളായി. ശ്രീ. പത്മകുമാർ, ശ്രീമതി. ജയന്തി. എസ് (സ്റ്റാൻഡിംഗ് കമ്മിറ്റി ചെയർമാൻ) മനോജ് കെ.നായർ, ശ്രീ. കൃഷ്ണകുമാർ (മെമ്പർമാർ കല്ലിയൂർ ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത്) എന്നിവരും സന്നിഹിതരായിരുന്നു. വെള്ളായണി കായലോരത്തെ പക്ഷികളുടെ വൈവിധ്യത്തെക്കുറിച്ച് ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡ് തയ്യാറാക്കിയ “Feathers of Vellayani” എന്ന പുസ്തകം പ്രകാശനം ചെയ്തു.

III. കുട്ടികളുടെ ജൈവവൈവിധ്യകോൺഗ്രസ്സ് :-

കുട്ടികളുടെ പത്താമത് ജൈവവൈവിധ്യ കോൺഗ്രസ്സ് ബഹു. മുഖ്യമന്ത്രി. ശ്രീ. പിണറായി വിജയൻ 13 ഫെബ്രുവരി 2018 -ന് തിരുവനന്തപുരം വി.ജെ.റ്റി.ഹാളിൽ ഉദ്ഘാടനം ചെയ്തു. ബഹു. മന്ത്രി. ശ്രീ. എ.കെ.ബാലൻ, (നിയമം, സാംസ്കാരികം, പിന്നോക്കക്ഷേമം പാർലമെന്ററി കാര്യം) പ്രസ്തുത ചടങ്ങിൽ അധ്യക്ഷത വഹിച്ചു. കേരളത്തിലെ 14 ജില്ലകളിലെ വിവിധ സ്കൂളുകളിൽ നിന്നുള്ള കുട്ടികൾ കോൺഗ്രസ്സിൽ പങ്കെടുത്തു. ഇതോടനുബന്ധിച്ച് ജൈവവൈവിധ്യ ബോധവൽക്കരണം ലക്ഷ്യമാക്കി കുട്ടികളുടെ റാലിയും സംഘടിപ്പിച്ചിരുന്നു. റാലിയുടെ ഉദ്ഘാടനം ബഹു. ഡോ. ശശി തരൂർ എം.പി നിർവ്വഹിച്ചു.

IV. ജൈവവൈവിധ്യ ബോധവൽക്കരണ പരിപാടികൾ

ജൈവവൈവിധ്യ ബോധവൽക്കരണ പരിപാടി		
ക്രമ നമ്പർ	അനുവദിച്ച തുക	ബോധവൽക്കരണം
1	രൂ. 1,00,000	വയനാട് ജില്ലയിലെ തിരുനെല്ലി ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത് നടത്തിയ വിത്തുത്സവം 2017
2	രൂ. 20,000	ജൈവവൈവിധ്യ സംരക്ഷണത്തിനും പമ്പയുടെ പോഷകനദികളുടെ പരിപാലനത്തിനായി പമ്പ പരിസരക്ഷണ സമിതി സംഘടിപ്പിച്ച ഏകദിന ശില്പശാല
3	രൂ. 20,000	കോട്ടയം ജില്ലയിലെ എം.ജി.യൂണിവേഴ്സിറ്റി സ്കൂൾ ഓഫ് ബയോസയൻസ് നടത്തിയ ദേശീയ സമ്മേളനം.
4	രൂ. 15,000	WWF India - നടത്തിയ ലോക ദേശാടന പക്ഷിദിന നിരീക്ഷണം 2017
5	രൂ. 20,000	കൊല്ലം ജില്ലയിലെ ഫാത്തിമ മാതാ കോളേജിലെ ജന്തുശാസ്ത്ര വകുപ്പ് നടത്തിയ 'സെമിനാർ ഓൺ ബ്ലൂ ഇക്കോണമി' -സുസ്ഥിരവികസനത്തിന്റെ പരിപോഷണവും ലാഭകരമായ വിഭവ ഉപയോഗവും
6	രൂ. 47,377	വയനാട് എം.എസ്.എസ്.ആർ.എഫ് സംഘടിപ്പിച്ച 'കുട്ടികൾക്കായുള്ള ജൈവവൈവിധ്യ വിദ്യാഭ്യാസ പരിപാടി'
7	രൂ. 10,000	സെന്റർ ഫോർ ഇനവേഷൻ ഇൻ സയൻസ് ആന്റ് സോഷ്യൽ ആക്ഷൻ സംഘടിപ്പിച്ച ബാലകൃഷിശാസ്ത്ര കോൺഗ്രസ്സ് 2017
8	രൂ. 15,000	കോൺഫിഡറേഷൻ ഓഫ് റസിഡൻസ് അസോസിയേഷൻ ജനറൽസെക്രട്ടറി നടത്തിയ ജൈവവൈവിധ്യവും പാരിസ്ഥിതിക സംരക്ഷണവും
9	രൂ. 25,000	'കാടറിയാൻ' പ്രകൃതി പഠന ക്യാമ്പ് 2017- ദേശാഭിമാനി, മലപ്പുറം
10	രൂ. 15,000	സയന്റിസ്റ്റ് അസോസിയേഷൻ ഓഫ് മലബാർ നടത്തിയ അന്താരാഷ്ട്ര ജൈവവൈവിധ്യ ദിനവും ലോകപരിസ്ഥിതി ദിനവും
11	രൂ. 25,000	കോഴിക്കോട് ദർശനം സാംസ്കാരിക വേദി നടത്തിയ ജൈവവൈവിധ്യ പഠന മഴയാത്ര
12	രൂ. 20,000	ആലപ്പുഴ ജില്ലയിലെ അശോക ട്രസ്റ്റ് ഫോർ റിസർച്ച് ഇൻ ബയോളജി ആന്റ് എൻവയറോൺമെന്റ് (ATREE) നടത്തിയ വേമ്പനാട് കായലിൽ നടത്തിയ 10-ാമത് ഫിഷ്കാണ്ട്.
13	രൂ. 50,000	സെന്റർ ഫോർ ഇനവേഷൻ ഇൻ സയൻസ് ആന്റ് സോഷ്യൽ ആക്ഷൻ (CISSA) നടത്തിയ ദേശീയ വാഴപ്പഴ മഹോത്സവം 2018
14	രൂ. 40,000	കോർപ്പറേറ്റ് എഡ്യൂക്കേഷണൽ ഏജൻസി, പാലാ രൂപത നടത്തിയ ജൈവവൈവിധ്യ സെമിനാർ
15	രൂ. 1,50,000	എം.എസ്.എസ്.ആർ.എഫ് നടത്തിയ വയനാട് കമ്മ്യൂണിറ്റി വിത്തുത്സവം 2018
16	രൂ. 50,000	കുസാറ്റ് നടത്തിയ മിയോഫോണ
17	രൂ. 50,000	തിരുവനന്തപുരം സെന്റർ ഫോർ എൻവയറോൺമെന്റ് ആന്റ് ഡെവലപ്മെന്റ് (CED) നടത്തിയ കേരള പാരിസ്ഥിതിക കോൺഗ്രസ്സ് 2017
18	രൂ. 60,000	ശ്രീകണ്ഠപുരം ജി.എച്ച്.എസ്.എസ് ന് ചിത്രശലഭങ്ങളുടെ പോക്കറ്റ് ഫീൽഡ് ഗൈഡിന്റെ 2000 പ്രതികൾ അച്ചടിക്കുന്നതിന്
19	രൂ. 15,000	കായംകുളം മിലാഡി ഷെരീഫ് കോളേജ് നടത്തിയ ബോധവൽക്കരണ പരിപാടി
20	രൂ. 15,000	നേമം ബ്ലോക്ക് പഞ്ചായത്ത് നടത്തിയ ബോധവൽക്കരണ പരിപാടി

V. പ്രദർശനങ്ങളിലെ പങ്കാളിത്തം (Exhibition - participation)

ക്രമ. നം	പ്രദർശനം	പ്രദർശനം നടന്ന സ്ഥലം / പ്രദർശനം സംഘടിപ്പിച്ചത്
1.	കൃഷി എക്സ്പോ വിഷ്വൽ 2017 (ഏപ്രിൽ - മേയ്)	പുത്തരിക്കണ്ടം മൈതാനം, തിരുവനന്തപുരം (അഗ്രികൾച്ചറൽ ഡിപ്പാർട്ടുമെന്റ്)
2.	മത്സ്യോത്സവം 2017, (27-29 മേയ്)	പീരങ്കി മൈതാനം, കൊല്ലം (ഫിഷറീസ് ഡിപ്പാർട്ടുമെന്റ്)
3.	മത്സ്യോത്സവം 2017, (10-12 ജൂലൈ)	ടാഗോർ തിയേറ്റർ, തിരുവനന്തപുരം (ഫിഷറീസ് ഡിപ്പാർട്ടുമെന്റ്)
4.	മത്സ്യോത്സവം 2017, (25-27 ജൂലൈ)	മരൈൻ ഡ്രൈവ് എറണാകുളം (ഫിഷറീസ് ഡിപ്പാർട്ടുമെന്റ്)
5.	ട്രാവൻകൂർ ഫെസ്റ്റിവൽ 2017 (3 - 15 ആഗസ്റ്റ്)	പുത്തരിക്കണ്ടം മൈതാനം, തിരുവനന്തപുരം (ഗാന്ധി സ്റ്റോബൽ ഫൗണ്ടേഷൻ)
6.	പ്രദർശനം-2017 (ഒക്ടോബർ 6-9)	ചെന്നൈ (ദേശീയ ജൈവവൈവിധ്യ അതോറിറ്റി)
7.	'പരിസ്ഥിതിയുടെ സുസ്ഥിരത്വം' ദേശീയ സെമിനാർ -2017 ശാസ്ത്ര എക്സ്പോ	സെന്റോമസ് ഇൻസ്റ്റിറ്റ്യൂട്ട് ഫോർ സയൻസ് & ടെക്നോളജി, കഴക്കൂട്ടം, തിരുവനന്തപുരം,
8.	ദേശീയ ലൈവ് സ്റ്റോക്ക് & പൗൾട്രി എക്സ്പോ 2017 (നവംബർ 10-13)	കൊല്ലം ആശ്രമം മൈതാനം, (അനിമൽ ഹെൽത്ത് ഡിപ്പാർട്ടുമെന്റ്)
9.	നീർത്തട ആസൂത്രണ സെമിനാറും പ്രദർശനവും - 2017, (നവംബർ 27-28)	കനകക്കുന്ന് തിരുവനന്തപുരം, (ഹരിതകേരളം മിഷൻ, ലാന്റ് യൂസ് ബോർഡ്)
10.	വസന്തോത്സവം 2018 പ്രദർശനം (ജനുവരി 7-16)	കനകക്കുന്ന്, തിരുവനന്തപുരം (അഗ്രികൾച്ചറൽ ഡിപ്പാർട്ടുമെന്റ് & ടൂറിസം പ്രൊമോഷൻ കൗൺസിൽ)
11.	മുപ്പതാമത് കേരള സയൻസ് കോൺഗ്രസ്സ്-2018, (ജനുവരി 26-30)	മുനിസിപ്പൽ സ്റ്റേഡിയം, തലശ്ശേരി (കേരള ശാസ്ത്ര സാങ്കേതിക പരിസ്ഥിതി കൗൺസിൽ തിരുവനന്തപുരം)
12.	കുട്ടികളുടെ ജൈവവൈവിധ്യ കോൺഗ്രസ്സ് 2018 (13 ഫെബ്രുവരി)	വി.ജെ.ടി ഹാൾ, തിരുവനന്തപുരം (കേരള സംസ്ഥാന ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡ്)
13.	റൂസാ ശാസ്ത്രയന്ത 2018 പ്രദർശനം (22-23 ഫെബ്രുവരി)	ബേബി ജോൺ മെമ്മോറിയൽ ഗവ: കോളേജ് ചവറ, കൊല്ലം.
14.	ശാസ്ത്രയന്ത 2018 പ്രദർശനം (26-27 ഫെബ്രുവരി)	യൂണിവേഴ്സിറ്റി കോളേജ്, തിരുവനന്തപുരം.
 സർക്കാർ മേഖലയിൽ പ്രവർത്തിക്കുന്ന സ്ഥാപനങ്ങളുടെ വിഭാഗത്തിൽ കേരള സംസ്ഥാന ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡിന്റെ സ്റ്റാളിന് ഒന്നാം സമ്മാനം ലഭിച്ചു.		

ഇന്ത്യാ ഇന്റർനാഷണൽ സയൻസ് ഫെസ്റ്റിവൽ 2017 (13-16 ഒക്ടോബർ 2017)

UNEP-GEF-MoFFCC, എന്നീ അന്താരാഷ്ട്ര ഏജൻസികളും, കേന്ദ്ര വനം-പരിസ്ഥിതി കാലാവസ്ഥാ വ്യതിയാന മന്ത്രാലയവും ചേർന്ന് ചെന്നൈയിൽ സംഘടിപ്പിച്ച ഫെസ്റ്റിവലിൽ കേരള സംസ്ഥാന ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡ് പങ്കെടുക്കുകയും പ്രദർശനത്തിൽ പങ്കാളികളാകുകയും ചെയ്തു.

കമ്മ്യൂണിറ്റി വിത്തുസംവം

വയനാട് ആസ്ഥാനമായി പ്രവർത്തിക്കുന്ന എം.എസ്. സ്വാമിനാഥൻ റിസർച്ച് ഫൗണ്ടേഷനുമായി ചേർന്ന് വിത്തുസംവം നടത്തി. സാധാരണ ജനങ്ങളുടെ പ്രത്യേകിച്ചും ആദിവാസികളുടെയിടയിൽ അവരുടെ പരമ്പരാഗത വിത്തിനങ്ങളെ സംരക്ഷിച്ച് കൃഷി പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിന് മുൻഗണന നൽകിക്കൊണ്ട് കേരള സംസ്ഥാന ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡിന്റെ സഹായ സഹകരണത്തോടെ സംയുക്തമായാണ് ഈ പരിപാടി സംഘടിപ്പിച്ചത്.

VI. സംസ്ഥാന ജൈവവൈവിധ്യ പുരസ്കാരം 2017

ക്രമ നം.	വിഭാഗം	അവാർഡ് ലഭിച്ചവർ
1	ഏറ്റവും നന്നായി പ്രവർത്തിക്കുന്ന ജൈവവൈവിധ്യ പരിപാലന സമിതി	മീനങ്ങാടി ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത്, വയനാട്
2	ജൈവവൈവിധ്യ പരിസ്ഥിതി സംരക്ഷകൻ	ശ്രീ. വി.എൻ. ഗോപിനാഥൻപിള്ള, പത്തനംതിട്ട
3	ഏറ്റവും നല്ല ജൈവകർഷകൻ	ശ്രീ. കെ. അരവിന്ദൻ, പാലക്കാട്
4	ഏറ്റവും നല്ല ജൈവവൈവിധ്യ ഗവേഷകൻ	ഡോ. സി.എൻ. സുനിൽ, എറണാകുളം
5	പാരമ്പര്യ ജൈവജനങ്ങളുടെ ഉടമ	ശ്രീ. പാൾസൺ തോം, എറണാകുളം
6	ഏറ്റവും നല്ല നാട്ടറിവുകളുടെ ഉടമ	ശ്രീ. ഷിംജിത്ത്. എൻ കണ്ണൂർ
7	ഏറ്റവും നല്ല ജൈവവൈവിധ്യ സംരക്ഷണ പ്രവർത്തനങ്ങൾ നടത്തുന്ന സ്കൂൾ. (യു.പി വിഭാഗം)	എൻ.വി.യു.പി.എസ്, വയല, അഞ്ചൽ, കൊല്ലം
8	ഏറ്റവും നല്ല ജൈവവൈവിധ്യ സംരക്ഷണ പ്രവർത്തനങ്ങൾ നടത്തുന്ന സ്കൂൾ.(ഹൈസ്കൂൾ വിഭാഗം)	സെന്റ് മേരീസ് ഹൈസ്കൂൾ കിടങ്ങൂർ, കോട്ടയം
9	ഏറ്റവും നല്ല ജൈവവൈവിധ്യ സംരക്ഷണം കാഴ്ച വച്ച കോളേജ്	സേക്രട്ട് ഹാർട്ട് കോളേജ് തേവര, കൊച്ചി
10	ഏറ്റവും നല്ല ജൈവവൈവിധ്യ സംരക്ഷണ സ്ഥാപനം	സെന്റർ ഫോർ ഇന്നവേഷൻ ഇൻ സയൻസ് & സോഷ്യൽ ആക്ഷൻ (CISSA), തിരുവനന്തപുരം
11	ഏറ്റവും നല്ല പരിസ്ഥിതി പത്ര പ്രവർത്തകൻ	ശ്രീ. ഒ.സി മോഹൻ രാജ് കേരള കാമുദി, കണ്ണൂർ
12	ഏറ്റവും നല്ല പരിസ്ഥിതി പ്രവർത്തകൻ ഇലക്ട്രോണിക് മീഡിയ	ശ്രീ. കെ രാജേന്ദ്രൻ സീനിയർ ന്യൂസ് എഡിറ്റർ, കൈരളി പീപ്പിൾസ് ടീവി. തിരുവനന്തപുരം.

റിപ്പോർട്ടുകൾ

1. നെല്ലിയാമ്പതി - കേരള നിയമസഭാ - സബോർഡിനേറ്റ് നിയമസഭാ കമ്മിറ്റി (2016-19) 25 ജൂലൈ 2017 ന് വയ നാട്ടും 23 സെപ്തംബർ 2017 ന് നെല്ലിയാമ്പതിയിൽ (പാലക്കാട്) വെച്ചും രണ്ട് സിറ്റിംഗുകൾ നടത്തി. വളരെ ഉൾജ്ജ്വലതയോടെ ജൈവവൈവിധ്യ ആക്ട് (കേരളം) എങ്ങനെ നടപ്പാക്കുമെന്നതായിരുന്നു വിഷയം. ഇതു മായി ബന്ധപ്പെട്ട റിപ്പോർട്ട് സമർപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്.

2. വേളി - ആക്കുളം - വേളി - ആക്കുളം തടാകത്തിന്റെ അനധികൃത കയ്യേറ്റങ്ങളെക്കുറിച്ച് കേരള സംസ്ഥാന ജൈവവൈവിധ്യബോർഡ് പഠനം നടത്തി. ഇതുമായി ബന്ധപ്പെട്ട റിപ്പോർട്ട് കേന്ദ്ര വനം- പരിസ്ഥിതി കാലാ വസ്ഥാ വൃതിയാന മന്ത്രാലയത്തിന് സമർപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്.

3. പോളിസി - യു.എൻ. ജനറൽ അസംബ്ലി തീരുമാനമനുസരിച്ച് (69/292) ഉപക്രമ (Preparatory) കമ്മിറ്റിയ്ക്ക് രൂപം കൊടുത്തു. യു.എന്നിന്റെ ഉടമ്പടി പ്രകാരം സമുദ്ര സംരക്ഷണം, അവിടെ ലഭ്യമാകുന്ന ജൈവവൈവിധ്യങ്ങളുടെ സംരക്ഷണം, അതിന്റെ സുസ്ഥിര ഉപയോഗം, (അധികാരാതിർത്തിക്കുമപ്പുറമുള്ള സ്ഥലങ്ങളിൽ) എന്നിവ സംബന്ധിച്ച് അന്താരാഷ്ട്രതലത്തിൽ നിയമസാധുതയുള്ള രേഖ ഉണ്ടാക്കി സർക്കാരിന് സമർപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്.

അനുബന്ധങ്ങൾ

അനുബന്ധം-1

Kerala Gazette No. 25 dated 21 June 2005
PART I

Section iv

GOVERNMENT OF KERALA

Science, Technology & Environment Department

NOTIFICATION

G.O.(Ms) No. .01/2005/STED.

Dated, Thiruvananthapuram, 28th February 2005

S.R.O. No. 634/2005 – In exercise of the powers conferred by section 22. Of the Biological Diversity Act, 2002 (Central Act 18 of 2008, the Government of Kerala hereby establish the Kerala State Biodiversity Board consisting of the following members, namely:-

1.	Dr. A.M. Michael, Former Director, Indian Agricultural Research Institute, New Delhi and Former Vice Chancellor of Kerala Agricultural University.	
2.	Principal Secretary, Science, Technology & Environmental Department.	Chairperson
3.	Principal Secretary, Agricultural Department	Member
4.	Principal Secretary, Fisheries Department	(ex-officio)
5.	Principal Secretary, Forest & Wildlife Department	
6.	Secretary, Agriculture (Animal Husbandry) Department	

7. Dr. A.D. Damodaran, Former Chairman,
Science, Technology & Environment
Committee
8. Dr. K. V. Ahmed Bavappa Former
Director, CPCRI
9. Dr. A.K.K. Unni, Former Director
Poultry Development Board

G 541/2005/G

10. Dr. L. Lakshmanan, T44 A 7th Avenue
Besant Nagar, Chennai -90 Member
11. Dr. J.K. Sarma, Director, Kerala Forest
Research Institute

The notification with regards to the rules of the Board an head quarters will be issued separately.

By order of Governor,
A.E. MUTHUNAYAGAM,
Principal Secretary to Government.

Explanatory Note

(This does not from the part of the notification, but is intended to indicate its general purport.)

Section 22 of the Biological Act, 2002, (Gazette 2005), empowers the State Government to establish State Biodiversity Board.

The notification is intended to achieve the above object.

അനുബന്ധം-2, പ്രസിദ്ധീകരണങ്ങൾ

ക്രമ നം.	പുസ്തകത്തിന്റെ പേര്	വില (രൂപ)	വിൽപ്പന നടത്തിയ ബുക്കുകളുടെ എണ്ണം
1	കോമൺ ട്രീസ് ഓഫ് കേരള	Rs. 250/-	58
2	കേരളത്തിലെ ഔഷധ സസ്യവൈവിധ്യം	Rs. 250/-	140
3	കേരളത്തിലെ കടൽ ജീവികൾ	Rs. 300/-	60
4	കേരളത്തിലെ ചിത്രശലഭങ്ങൾ	Rs. 180/-	76
5	ജൈവകൃഷി ഒരു പ്രായോഗിക പാഠം	Rs. 50/-	291
6	ഇൻവേസീവ് പ്ലാന്റസ് ഓഫ് കേരള	Rs. 100/-	62
7	കേരളത്തിലെ ശുദ്ധജല മത്സ്യങ്ങൾ	Rs. 170/-	94
8	കോമൺ ആഫിബിയൻസ് ഓഫ് കേരള	Rs. 250/-	33
9	മഷ്റൂംസ് ഓഫ് കേരള	Rs. 70/-	60
10	മാൻഗ്രൂവ്സ് & മാൻഗ്രൂവ്സ് അസോസിയേറ്റ്സ് ഓഫ് കേരള	Rs. 150/-	51
11	മറൈൻ ഗാസ്‌ട്രോപോഡ്സ് ഓഫ് കേരള	Rs. 200/-	20
12	പ്രകൃതി ഗീതങ്ങൾ	Rs. 80/-	71
13	പരിസ്ഥിതി വിജ്ഞാനവും ജൈവവൈവിധ്യ നാട്ടറിവും	Rs. 150/-	121
14	ഫെതേഴ്സ് ഓഫ് വെള്ളായണി	Rs. 250/-	124
15	ബയോഡൈവേഴ്സിറ്റി റിച്ച്നസ് ഓഫ് കേരള	Rs. 500/-	24
16	സ്നേക്സ് ഓഫ് കേരള	Rs. 200/-	80
17	സീസീലിയൻ ഡൈവേഴ്സിറ്റി ഓഫ് കേരള	Rs. 75/-	11
18	വൃക്ഷായുർവേദ	Rs. 300/-	47
19	ഫ്ലൈയിംഗ് കളക്ട്സ് ഓഫ് വേമ്പനാട്	Rs. 300/-	44

✠ 2017-18 കാലയളവിൽ 2, 44, 465 രൂപയ്ക്ക് പുസ്തകങ്ങൾ വിൽപ്പന നടത്തി

അനുബന്ധം-3, വിവരാവകാശ ആക്ടിന്റെ നടപ്പാക്കൽ നിയോഗിക്കപ്പെട്ട ഉദ്യോഗസ്ഥർ

പേര്	നിയോഗിക്കപ്പെട്ട പദവി
ഡോ. ഉമ്മൻ വി. ഉമ്മൻ, ചെയർമാൻ, കേരള സംസ്ഥാന ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡ് (01.04.2017 - 31.08.2017)	അപ്പീൽ അധികാരി (അപ്പലേറ്റ് അതോറിറ്റി)
ഡോ. എസ്.സി ജോഷി IFS (Retd), ചെയർമാൻ, കേരള സംസ്ഥാന ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡ് (18-9-2017 തുടരുന്നു)	അപ്പീൽ അധികാരി (അപ്പലേറ്റ് അതോറിറ്റി)
ഡോ. ദിനേശൻ ചെറുവാട്ട്, മെമ്പർസെക്രട്ടറി കേരള സംസ്ഥാന ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡ് (01.4.2017- 30.11.2017)	സംസ്ഥാന പബ്ലിക് ഇൻഫർമേഷൻ ഓഫീസർ (സ്റ്റേറ്റ് പബ്ലിക് ഇൻഫർമേഷൻ ഓഫീസർ)
ശ്രീ. ബി. അനിൽകുമാർ, സീനിയർ അഡ്മിനിസ്ട്രേറ്റീവ് ഓഫീസർ മെമ്പർ സെക്രട്ടറി (i/c)(01.12..2017 തുടരുന്നു)	സ്റ്റേറ്റ് പബ്ലിക് ഇൻഫർമേഷൻ ഓഫീസർ

SUO MOTO DISCLOSURE UNDER SECTION 4(1) (b)

Reporting year: 2017-18

Sl No.	Department	No. of Public Authorities	No. of Public Authorities which published the 17 manuals under section 4(1) (b)	No. of Public Authorities which published the 17 manuals during the year	No. of Public Authorities which displayed the 17 manuals online
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
	KSBB	Nil	Nil	Nil	Nil

DESIGNATION OF PUBLIC INFORMATION OFFICERS/ APPELLATE AUTHORITIES

Reporting Year: 2017-18

Sl No.	Department	No. of Public Authorities	No. of Public Information Officers designated	No. of Assistant Public Information officers Designated	No. of Appellate Authorities Designated
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
	KSBB		1	Nil	1

DISPOSAL OF INFORMATION REQUESTS BY PUBLIC INFORMATION OFFICERS

Reporting Year: 2017-18

Name of the Department	No. of requests pending at end of last year	No. of requests received during the year	Total no. of requests	No. of requests disposed	No. of requests rejected	No. of requests deemed to be refused under section 7(2)	% of cases access to information denied
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
KSBB	Nil	27	27	27	Nil	Nil	0%

INFORMATION REQUESTS REJECTED BY PUBLIC INFORMATION OFFICERS

Reporting Year: 2017-18

Name of the Department	No. of requests rejected	No. of requests rejected under section 8	No. of requests rejected under section 9	No. of requests rejected under section 11	No. of requests rejected under section 24	No. of requests rejected other sections
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
KSBB	Nil	Nil	Nil	Nil	Nil	Nil

DISPOSAL OF FIRST APPEALS BY DESIGNATED APPELLATE AUTHORITIES

Reporting Year: 2017-18

Name of the Department	No. of first appeals pending with appellate authorities on 01.04.2017	No. of first appeals preferred during the year	Total no. of first appeals with appellate authorities (2+3)	No. of first appeals disposed	No. of first appeals rejected	% of first appeals rejected	No. of first appeals pending for more than 45 days
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
KSBB	Nil	2	2	2	Nil	0%	Nil

PENALTIES IMPOSED & COLLECTED

Reporting Year: 2017-18

Name of the Department	Penalties imposed in previous year pending for collection	Details of penalties imposed by information commission under section 20 (1)	Total	Details of penalties collected
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
KSBB	Nil	Nil	Nil	Nil

DISCIPLINARY ACTION TAKEN AGAINST OFFICERS IN RESPECT OF ADMINISTRATION OF RTI ACT

Reporting Year: 2017-18

Name of the Department	Details of disciplinary action recommended by information commission under section 20 (2)	Details of disciplinary action taken based on recommendation of information commission	Other disciplinary actions taken (other than those recommended by information commission)
(1)	(2)	(3)	(4)
KSBB	Nil	Nil	Nil

SUMMARY COSTS, FEES & CHARGES COLLECTED BY PUBLIC AUTHORITIES

Reporting Year: 2017-18

Name of the Department	Cost collected section 4 (4)	Fee collected section 6 (1)	Fee collected section 7(1)	Fee collected section 7(6)	Other charges collected (specify)	Total collection
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
KSBB	₹ 748	₹ 270				₹ 1018

Dr.Oommen V. Oommen

Chairman

(Period from 01.04.2017- 31.08.2017)

Dr. Dinesan Cheruvat

Member Secretary

(Period from 01.04.2017- 30.11.2017))

Books Published

1. Decentralized governance for Biodiversity Conservation- Experiences of BMC (2017) ISBN 978-81-934231-0-3, by Dinesan Cheruvat, Preetha. N, Mithrambika, Oommen V. Oommen, Kerala State Biodiversity Board, Trivandrum

2. Mainstreaming Biodiversity for Sustainable Development (2017) Dinesan Cheruvat, Preetha N and Oommen V. Oommen, Kerala State Biodiversity Board, Trivandrum.

3. Decentralized governance for Biodiversity Conservation- Experiences of BMC (2017) ISBN 978-81-934231-0-3, by Dinesan Cheruvat, Preetha. N, Mithrambika, Oommen V. Oommen, Kerala State Biodiversity Board, Trivandrum

4. Mainstreaming Biodiversity for Sustainable Development (2017) Dinesan Cheruvat, Preetha. N and Oommen V. Oommen, Kerala State Biodiversity Board, Trivandrum.

5. Biodiversity for sustainable livelihood (2018), Dinesan Cheruvat and Preetha Nilayangode , Mathrubhumi Year Book.

6. Ethinopharmacology, Traditional Knowledge and Intellectual Property Rights P. Pushpangadan, V.George, T.P. Ijiru and S. Rajasekharan, Published in the Books entitled Biodiversity for Sustainable Development 97-119 (Chapter 5), edited by K.P. Laladhas, Preetha Nilayangode, Oommen V. Oommen published by Springer publications series editor Robert J.Cabin Brevard, NC,USASeminar/Conference/ Workshop attended and paper presented

7. Preetha. N and Oommen V. Oommen (2017) Bioresource with Nutraceutical prospects, September 1-3, International Conference on Nutraceuticals and Chronic Diseases, Goa , India

8. Biodiversity Conservation : Kerala initiatives, Oommen V. Oommen and Preetha.N

9. 5th India Biodiversity Meet, International Conference, 15-17 March 2018, Indian Statistical Institute, Kolkatta.

10. The Ministry of Environment, Forest and Climate Change (MoEFCC) had organised a Regional consultation workshop for preparation of India's sixth National Report to the Conventional Biological Diversity (CBD) which has to be submitted to CBD, Secretariate. In connection with this Dr. Oommen V.Oommen, Chairman and Dr. Dinesan Cheruvat, Member Secretary participated in the CBD meeting held at Hyderabad on 21st and 22nd September 2017. KSBB conducted two State level Workshops as part of this. The 1st State Level Workshop was conducted on 20.10.2017 with 40 participants. The 2nd workshop is conducted on 29.11.2017. KSBB also submitted the comments on draft compensatory afforestation fund rules to MoEF.

11. Oommen V. Oommen & Dinesan Cheruvat-KSBB organised NBA funded programme on "Training and Capacity Building for Academicians and Personnel of Line Departments dealing with Biodiversity (Forest, Agriculture, Animal Husbandary & Fisheries)" in various ecosystem like forest, wetlands and mountains etc. and also members of BMCs and NGDs and sensitize them about preserving indigenous flora and fauna and also domesticated indigenous local varieties and breeds. Further, training will be imparted in respect of implementation of the BD Act and Rules etc.

12. Oommen V. Oommen & Dinesan Cheruvat – KSBB organised Capacity Building Workshop on Biodiversity Conservation and Role of LSG's on 09.05.2017. The following district level capacity building and awareness programme were conducted in 14 districts of Kerala at BMC, TSG and NGO. Wayanad 13th June 2017, Kasaragod 14th June 2017, Kozhikode 15th and 16th June 2017, Kannur 20th and 21st June 2017, Palakkad 27th and 28th June 2017, Malappuram 29th and 30th June 2017, Kollam 4th July 2017, Ernakulam 11th

and 12th 2017, Idukki 14th July 2017, Alappuzha 18th and 19th July 2017, Kottayam 20th July 2017, Thiruvananthapuram 24th July 2017, Thrisur 01st August 2017.

13.S. Rajasekharan attended consultative workshop on 'Economic evaluation of bioresources and ABS organised by NBA at Chennai 10-12 April (2017) and also presented a paper on Assess

and Benefit Sharing.

14. S. Rajasekharan participated as Resource person in the Trainers training program organized jointly by KSBB and KILA for 'PBR updation, BMC, ABS and Biodiversity conservation and sustainable utilization' from 22.01.2018 to 25.01.2018 at KILA, Thrissur.

Report submitted

1. Bye laws of Kerala Biodiversity Fund Rules to Govt.
2. Kerala Biodiversity Heritage Rules to Govt.
3. Report on Munnar- Environmental issues to Government of Kerala (Nov 2017)
4. Report on Action taken for Biodiversity conservation in Munnar to NBA (Sept 2017)

Kerala State Bio Diversity Board 2017-18
L-14, Jai Nagar , Medical College PO, Thiruvananthapuram-695011
BALANCE SHEET AS AT 31st March 2018

LIABILITIES	Sch. No	31.03.2018	31.03.2017	ASSETS	Sch. No	31.03.2018	31.03.2017
CAPITAL RESERVE	1	34,21,391.31	24,07,941.10	FIXED ASSET	6	34,22,450.31	24,09,000.10
CURRENT LIABILITIES				CURRENT ASSET			
Unspent Balances:				Loans & Advances	7	1,61,60,163.00	34,227.00
Plan Funds	2	4,15,495.00	3,43,265.00	Deposits(Assets)	8	17,000.00	17,000.00
Project Funds	3	91,34,768.00	1,13,03,940.00	Cash in Hand	9	-	1,40,322.00
Other Current Liabilities	4	17,22,213.32	17,02,113.32	Cash At Bank	10	(37,81,180.75)	1,44,22,571.00
Income & Expenditure A/c	5	11,45,014.94	12,81,310.68	Imprest Stamp		450.00	450.00
				Security Deposit Etios		15,000.00	15,000.00
				Security Deposit for Bio Park		5,000.00	-
TOTAL		1,58,38,882.57	1,70,38,570.10	TOTAL		1,58,38,882.56	1,70,38,570.10

Notes to Accounts form part of Financial Statements

Thiruvananthapuram
18th September 2018

Dr. S.C. Joshi IFS (Retd.)
Chairman
Kerala State Biodiversity Board
Thiruvananthapuram

For JVS & ASSOCIATES
Chartered Accountants
FRN 011879S

R. VINOD KUMAR, FCA
M.NO. 217216
Partner

KERALA STATE BIODIVERSITY BOARD

L-14, Jai Nagar , Medical College PO, Thiruvananthapuram-695011

INCOME AND EXPENDITURE ACCOUNT FOR THE YEAR ENDED 31st March 2018.

EXPENSES	Sch. No	31.03.2018	31.03.2017	INCOMES	Sch. No	31.03.2018	31.03.2017
Plan Expenditure	9	5,54,40,956.00	3,56,12,819.00	Income From Projects	17	6,00,33,925.00	4,17,59,897.00
NBA Expenditure	10	31,45,906.00	16,60,912.00	Non Plan Income	18	85,41,632.00	95,73,501.00
PLANNING BOARD Schemes	11	-	2,86,568.00	Receipts from Operations	19	2,07,978.00	1,86,095.00
DOECC EXPENDITURE	12	-	3,45,725.00	Receipt - Others	20	4,327.00	1,16,500.00
NMPB Expenditure	13	3,23,338.00	12,50,000.00	Deferred Income on Assets		6,53,393.79	5,29,152.61
UNDP Expenditure	14	4,69,307.00	6,95,045.00	Prior Period Income		-	59,014.49
Non-Plan Expenditure	15	86,83,771.00	96,82,605.00	Excess of Expenditure over Income		1,36,295.75	10,59,657.51
State Biodiversity Fund Expenditure	16	8,13,145.00	20,97,678.00				
Depreciation	21	6,53,393.79	5,29,152.61				
Prior Period Expenses		1,080.00	11,23,307.00				
Other Expenses		46,005.75	-				
Bank Charges		649.00	6.00				
TOTAL		6,95,77,551.54	5,32,83,817.61	TOTAL		6,95,77,551.54	5,32,83,817.61

Notes to Accounts form part of Financial Statements

Thiruvananthapuram
18th September 2018

Dr. S.C. Joshi IFS (Retd.)
Chairman
Kerala State Biodiversity Board
Thiruvananthapuram

SAJI B
 Member Secretary
 Kerala State Biodiversity Board
 Thiruvananthapuram

For JVS & ASSOCIATES
 Chartered Accountants
 FRN 0118796

R. VINOD KUMAR FCA
 M.NO. 217216
 Partner

ATTRACTIONS

Explore the wonders of nature in science on sphere

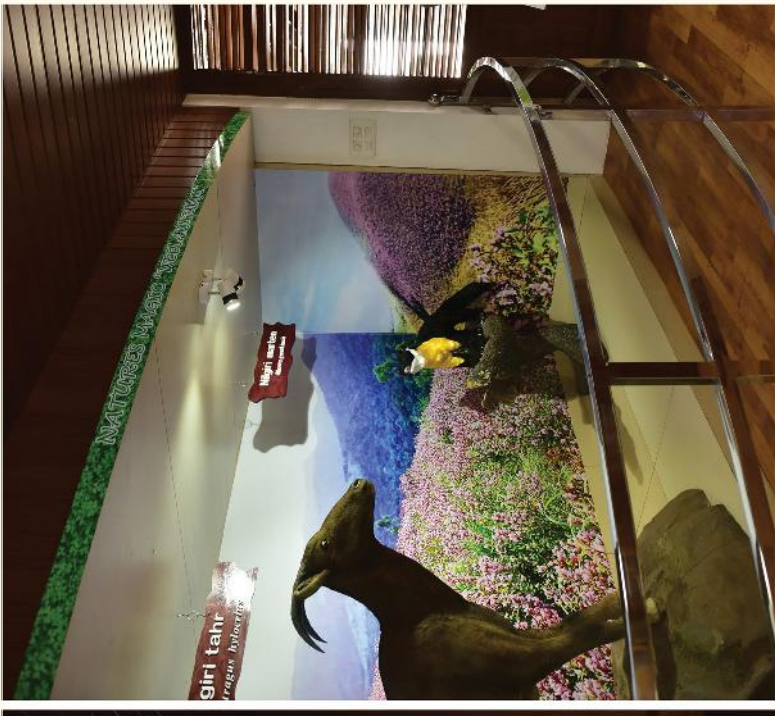
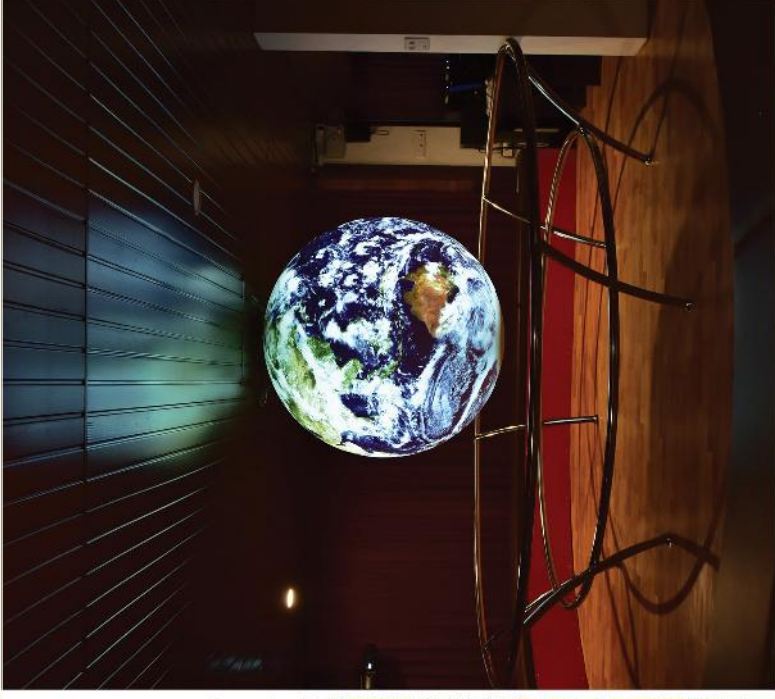
Experience diversity of life in 3D

Gallery of biodiversity interactive kiosks

First biodiversity museum in India

Science on sphere system in Kerala a unique multimedia projection system

Located in a heritage building of erstwhile Travancore state

BIODIVERSITY MUSEUM

An initiative of Kerala state biodiversity board

Vallakkadavu, Thiruvananthapuram

Ph: 0471 2504740, keralabiodiversity@gmail.com,

www.keralabiodiversity.org

Kerala State Biodiversity Board, L-14, Jai Nagar, Medical Collage P.O Thiruvananthapuram - 695011, Ph:0471 2554740